

WADVAARDERS BE RICH TEN

- ◆ DROOGVALLEN RAZENDE BOL
- ◆ BEHEERSTRUCTUUR WADDENGEBIED
- ◆ VERHAAL: WEL OF NIET OVER DE ELBE LEITDAMM
- ◆ ZEEHONDEN AKKOORD?

**Najaar
2020**

Jaargang 29 nr 108



WADVAARDERS VERENIGING VOOR VRIJ EN VERANTWOORD VAREN OP DE WADDEN



Foto: Harry van der Heijden

Vooraf

Nu de herfst zich aandient kijken we terug op een eerste vaarseizoen in Coronatijden. Mondjesmaat kwam de watersport in juni weer op gang, zeilscholen, jachtverhuurders en Waddenhavens openden weer hun deuren. Jachthavens mochten langzaam maar zeker ook hun sanitair-gebouwtjes weer in gebruik nemen. De zomer diende zich aan met prachtig weer, soms zelfs met tropische temperaturen, en steeds meer watersporters vonden het ruime water. Een zomer met voor Wadvaarders een gulle twee weken oostenwind zodat we ook weer terug konden op zeil.

Wie een langere tocht over het Wad maakte, profiteerde van de zelfvoorzienendheid van zijn of haar waddenjacht, waarbij je alleen af en toe een haven moest aandoen om te bunkeren en in te slaan. Maar roept de Brandaris normaal rond vier uur in de middag dat Vlieland vol is, ditmaal was er geen houden meer aan. Vlieland kende weekenden waarin en zelfs waarna geen enkel jacht de haven verliet.

Moeten de Waddenhavens wel doorgaan met het begunstigen van 'langliggers'? Dat zijn de overbekende categorie watersporters die op Vlieland aankomen en vervolgens hun zeiljacht twee weken gebruiken als goedkoop vakantiehuisje. Waardoor juist het afgelopen vaarseizoen Terschelling en Vlieland 's morgens om elf uur al weer potdicht zaten.

Hoe het ook zal lopen, ook in Coronatijden kunnen Wadvaarders hun gang gaan, met ankeren, met droogvallen en met genieten in ons prachtige Waddegebied. Daar mogen wij dankbaar voor zijn en hopen dat het volgend vaarseizoen wat minder strubbelingen te zien gaat geven. Blijf allemaal gezond!



Behaalde successen consolideren

Zoals ik al in mijn vorige column schreef heeft de corona inderdaad grote impact gehad, en nog steeds in ons leven. Het heeft veel leed gebracht zowel menselijk als ook economisch en we zijn er nog niet.

Bij de uitvaart van mijn schoonvader kon alleen familie aanwezig zijn en mochten we slechts tezamen zijn rond het graf. Daarna moest eenieder weer zijns weegs gaan en was er geen sa-menzijn... De corona heeft ook impact gehad op de activiteiten van onze vereniging. Veel vergaderingen gingen niet door of waren digitaal. Dat scheelde wel reistijd, maar ik heb ook gemerkt dat virtueel vergaderen vermoeiender is. Je moet je meer concentreren en je ontbeert zaken als de lichaamstaal van de deelnemers. De coronamaatregelen heeft ons doen besluiten om de najaarsbijeenkomst niet door te laten gaan. De bijeenkomsten kenmerken zich door gezelligheid en onderlinge contacten, en dat was nu net niet mogelijk. Hopelijk kan de Wadvaardersdag in januari 2021 wel doorgaan. We wachten het eerst maar af, maar denken ondertussen al wel na over alternatieven.

Deze zomer veel nieuwe leden

We hebben deze zomer veel nieuwe leden gekregen. Tot onze verrassing hebben zich maar liefst 250 nieuwe leden aangemeld. Onderhand zitten we al wel boven de 1700 leden en dat is ronduit geweldig! Mogelijk heeft de snelle aanwas iets te maken dat wegens de corona meer mensen zijn gaan varen en vervolgens ons gevonden hebben. Wellicht zitten tussen deze nieuwe leden mensen die voor het eerst op het Wad gaan varen. In onze vereniging zit gelukkig veel kennis en ervaring, en die staat ter beschikking voor de leden die vragen hebben op dat gebied. Menno Buiskool heeft een adviesgroep om zich heen verzameld om leden met vaarvragen ten dienste te staan. Vragen en verzoeken van de leden kunnen via de secretaris ingebracht worden of rechtstreeks bij Menno (zie ook pagina 22).



De nieuwe bestuurlijke beheerstructuur van het Waddengebied begint steeds meer vorm te krijgen. Door onze (indirecte) deelname hieraan wordt er wellicht wat meer van ons verwacht dan alleen maar over 'vrij en verantwoord varen'. Er komen vele items ter tafel over het wel en wee van het Waddengebied waarbij de vertegenwoordiger van de toerisme/recreatie soms om een mening gevraagd wordt. En dat zijn ook wij. Moeten we dan onze mond houden als het niet over 'vrij en verantwoord varen' gaat of gaan we dan een mening uiten? Dat is iets waar het bestuur zich over gaat beraden, en ook hoe de leden hierover denken.

De hoofddoelen van de vereniging moeten we natuurlijk goed voor ogen houden. Ik denk wel dat we ons moeten realiseren dat het nu ook belangrijk wordt om behaalde successen te consolideren en dat die in de nieuwe beheerstructuur niet op de achtergrond raken. Dat dreigde al een keer te gebeuren door het optuigen van een fraaie constructie waardoor het vrije varen ineens afgelopen zou zijn. Door onze vertegenwoordiging in dit nieuwe overleg konden we op tijd ingrijpen en kunnen we ook in de toekomst hiervoor waken. Door onze gezamenlijkheid staan we sterk in de dingen die komen gaan.

Ondertussen staan we voor wisselingen in het bestuur. Kor was in het voorjaar al uit het bestuur gegaan, komend voorjaar vertrekt Pieter en volgend jaar vertrekken IJsbrand en Jan. Dat betekent dat we bezig moeten met vervanging. Gelukkig heeft zich een aantal kandidaten aangediend.

Rob Leemans, voorzitter Wadvaarders

INHOUD



4



26



12



31

4 Droogvallen op de Razende Bol

Paul Raasveld ontdekt geheimen tijdens een uitzonderlijke situatie op de Razende Bol.

8 Nieuwe beheerstructuur Waddengebied

Rob Leemans beschrijft het resultaat van het regeringsbesluit om de regie Waddengebied in een hand te leggen.

12 Vrijwilligerspaar in de schijnwerpers

Martin Berk doet verslag van zijn gesprek met twee gedreven Wadvaarders.

15 Van de bestuurstafel

Actualiteiten van de bestuurstafel door Jan Röben.

16 Dossier Duurzaamheid

Jan Röben schetst de ontwikkelingen die gaande zijn 'onder dek'.

18 Middenblad

Gerard Jols foto op het middenblad toont de Hemelvaarttocht van Drascombe-zeilers op het Posthuiswad onder Vlieland.

20 Oostenwind

Eilard Jacobs neemt ons mee naar beschutte ankerplekken op de Waddenzee bij oostenwind.

23 Boordbibliotheek

Elisabeth Spits bespreekt het boek Rottumerplaat van Barwolt Ebbing.

26 Doe ik het wel of doe ik niet?

Bernard Kramer neemt ons mee de Elbe op. Maar gaat hij over de ondiepe Leidam van keiharde rotsblokken?

31 Tekeningestafette

Door Lauren (5 jaar).

33 Wadvaarderswinkel

35 Erecode voor Wadvaarders

36 Column mev. M.C. Haes

Opnieuw legt mevrouw Haes de vinger op de wonde.


**WADVAARDERS
BERICHTEN**
Inleverdatum
kopij

Kopij voor Berichten najaar uiterlijk
11 maart 2021 naar de redactie:
berichten@wadvaarders.nl





Droogvallen op de Razen



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

4

De Razende Bol trekt mij al jaren aan. Vooral in het voorjaar wanneer het afgesloten, noordelijke deel toegankelijk is. Je ziet de plaat liggen wanneer je Den Helder aanloopt en bij rustig weer zie je er een paar mensen met bootjes, tentjes en soms een surfplank. En dat terwijl dit geheimzinnige eilandje bij zwaarder weer zoveel zeemansverdriet veroorzaakt. Om dat te bekijken ging ik droogvallen op de Razende Bol.

De noordkant van de Razende Bol

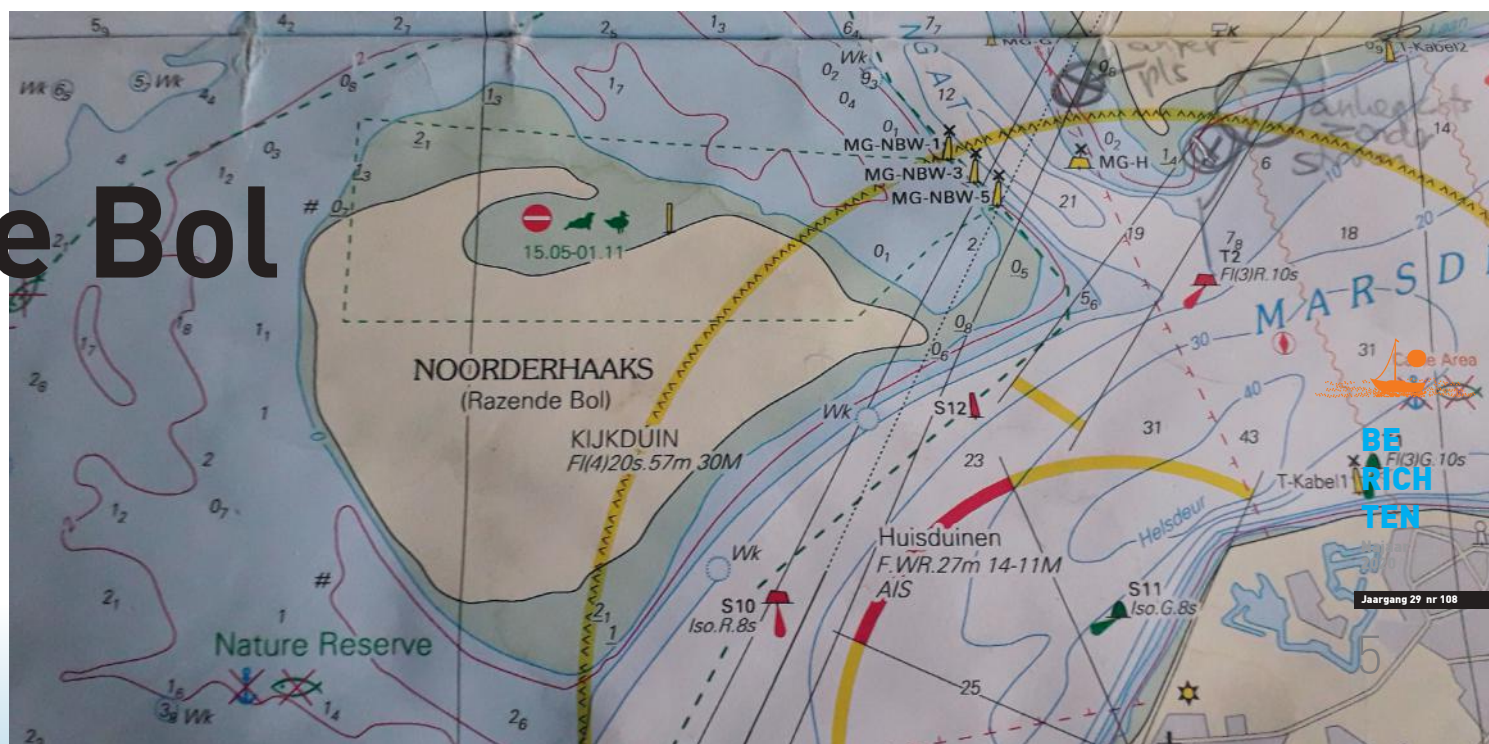
Bij mooi zonnig en helder weer is de noordkant van de Razende Bol een paradijs. De lagune met ondiepe zee ziet er adembenemend uit. Prachtig wit zand omsluit in een omarming het zeewater in een baai onder het Molengat. In deze baai liggen steeds wisselende langgerekte banken die al snel boven water komen. En dan het uitzicht op het blauwe water van het Molengat zelf, tegen de achtergrond van de mysterieuze Hors op Texel. Iedereen wil hier wel zijn! Geef het vrij en binnen korte tijd wordt dit de drukste baai van ons hele Noordzeestrand. Maar het paradijs is verradelijk. Bij vloed trekt de stroom al snel langs de noordkant, tussen het Molengat en de Bol richting Marsdiep. De kracht loopt op zodra de oostpunt (formeel de eigenlijke Razende Bol) overstroomt. Hier staat dan ook, nog net in de baai, minstens twee meter water, terwijl iets meer naar links er wantij-achtige verschijnselen zijn

met oplopende zandrichels en heel veel ondiepte. Hier is het waar de Razende Bol "wandelt" richting Texel. Dit is geen plek voor zeezwemmers, strandgangers of wadvaarders. Zeehonden kunnen veel beter omgaan met de grilligheid van het zand, de zee, stroom en wind. En dat doen ze dan ook graag, gewone en vooral grijze zeehonden. Nieuwsgierig nemen ze een kijkje bij je geankerde schip waar ze wat blijven rondhangen.

Deze noordelijke banken vormen het deel dat aangroeit, verzandt en weer wegspoelt. Het is een magisch tafereel, zo uit de reisgids, zeker met stralend, rustig weer. Dus ga je denken, ja, waarom mogen de mensen daar 's zomers niet lekker poedelen. Maar als je wat doorloopt (voor 15 mei) en de vogels en de zeehonden in twee enorme groepen lekker ziet chillen, ach, dan ziet dat er voor hun ook wel heerlijk uit. Dan keer ik om. Het jachtgebied van Noordzee en Schulpengat is voor

Voor de Noordzeekust liggen de Haaksgronden. In het noorden ligt de zandplaat Noorderhaaks. De oostpunt hiervan heet formeel de Razende Bol.

nde Bol



de zeehonden ronduit geweldig, ze kunnen er zo uit de muur eten. Maar er is nog een reden om de noordelijke punt dicht te houden. Het is te gevaarlijk.

“Heb je het nummer van de Kustwacht bij je?”

“Heb je het nummer van de Kustwacht bij je?” Als een ruim bevaren zeeman met een enorme kennis van het lokale vaarwater je die vraag stelt is dat niet bedoeld als grapje. En daarom liet ik mijn plan om aan de noordkant van de Razende Bol met mijn zeiljacht te overnachten maar schieten. Ik had een week eerder de situatie verkend bij laag water en zag toen dat

een doorvaart vanaf het Molengat richting deze baai mogelijk zou zijn. Maar we concludeerden dat het beter te doen was met een rubberbootje. En dus koos ik voor de zuidkant.

Iedere inwoner van Den Helder weet dat het op een mooie rustige zomerdag heerlijk is op het strand van de Razende Bol. Je tuft er heen met je motorboot, je legt hem voor anker en waadt het zuidstrand op. Met rubberboten is het nog makkelijker, je trekt deze gewoon op het strand. Dit laatste is veiliger, want ook bij rustig weer heb je te maken met de stroom van het zeegat Den Helder. De plaat is verder leeg, je kijkt uit op de Hollandse duinen en de Lange Jaap en er vaart grote scheepvaart voorbij. Maar met “normaal” Hollands weer, dus met wind, met wolken, een regenbui en grijze lichten, is het gevaar op en rond de plaat

Zicht vanuit de noordbaai op het Molengat tegen de achtergrond van de mysterieuze Hors, Texel



tastbaar, onvoorspelbaar, bijna griezelig. Wind tegen stroom in het Schulpengat met een straffe Noordzeedeining erbij en vrij krachtige wind, brrr... Ligt mijn jacht wel goed voor anker? Alles in je zeilerslijf zegt dan ook: wegwezen. Deze plaat laat niet met zich spotten.

Eenmaal op de Bol kun je tot 15 mei en na 1 november de hele plaat, ongeveer even groot als het Rif, bekijken. Als je wilt, kun je er kilometers wandelen, ik deed er anderhalve uur over een rondje. De Razende Bol is een enorm zandeiland met een klein beetje wisselend reliëf dat verandert met wat de wind gebracht heeft.



De zuidpunt van de Razende Bol lijkt sterk op het Noordzeestrand

Wadvaren bij de Razende Bol

Ankeren, droogvallen en overnachten aan de zuidkant tegenover de vuurtoren stelt eisen. Hierbij vergeleken is ankeren en droogvallen op het Wad eenvoudiger. Je zit hier aan het Schulpengat, dus onderga je de invloed van de Noordzeedeining, ook bij windstille. Dan de straffe stroming die tegen springtij gedurende de eerste twee uur heel hard tekeer gaat en in het zeegat makkelijk de drie knoop haalt. Dan heb je aan deze eilandkust nog de inwerking van de wind op de zee. Dus moet je geen enkel risico nemen dat er een lagerwal ontstaat die je schip op de plaat doet stranden. En als onwelkome bonus ook nog de soms hoge boeggolven van de zeescheepvaart. En let wel, ik heb het nu over windstil weer.

Vooraf met springvloed loop je een serieus risico te hoog vast te varen. De zuidkust van de Razende Bol laat zich nog het beste vergelijken met de Noordzee strandkust, dus met meerdere vloedlijnen. Je schip vaart vast op een bank terwijl je voor je dieper water ziet. En dat wel twee of drie maal. Verder is twee uur na laagwater de hoogwaterpiek al bijna gehaald. Als je dan vast vaart heb je niet in de gaten dat je de grond raakt bijna bij hoogwaterstand. Maar dat doe je dan wel en daarom heb je dan nog maar een klein tijdsuik om bij het hoogste hoogwater

weer drijvende te raken. De curve van de Quicktide-app is hier onmisbaar en de 1/12de regel moet je niet gebruiken.

Overnachten met droogvallend jacht langs de Bol

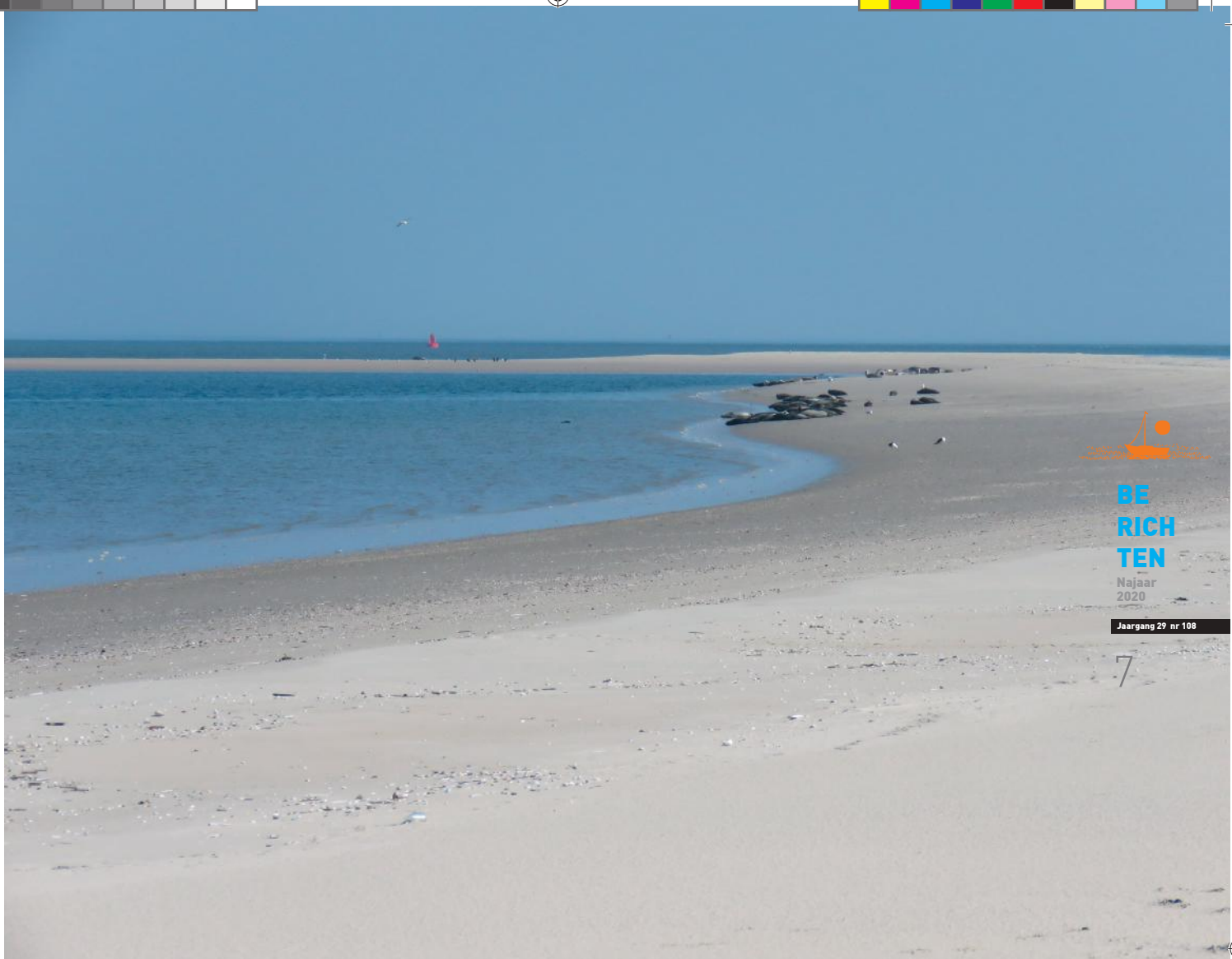
Ik koos in april dit jaar een plek tussen de S12 en S10 en ging loodrecht op de plaat af. Er liggen voor het eiland lang gestrekte bankjes met daarachter zwinnetjes, net zoals aan de Noordzeestranden, zodat ik na twee uurtjes rijzend water mijn anker weer ophaalde en nog wat verder de plaat op ging.

's Avonds werd ik onrustig. De noordenwind was geheel weggevallen en het scheepje was overgeleverd aan stroming

en deining. Daarom zette ik ook een hekanker om niet nog hoger op de plaat gezet te worden. Met dit fraaie weer en in het westen de ondergaande zon zat ik in een onaards mooi tafereel. De zeehonden kwamen soms in duo'tjes buurten, mijn vriendjes de visdiefjes plonsden loodrecht naar beneden met de snelheid van pijltjes op een dartbord. Even dacht ik dat de stroomkaartjes uit de gedrukte HP33 drukfouten bevatten: wanneer de vloed zich de Waddenzee in perst, ontstaat er langs deze zuidelijke ankerkust een tegengestelde, zuidelijke stroming richting Noordzee. Dit komt door de vloedstroom uit

het Molengat die langs de kust van de plaat gaand geleidelijk sterker wordt dan de vloedstroom uit de Noordzee. Zo komt het dat bij springvloed de stroom langs de zuidkust van het eiland al in het derde uur afneemt en dan kentert terwijl de rest juist toeneemt. Na het geweld van de eerste uurtjes vloed wordt het dan heerlijk rustig. Voor anker liggend biedt het afgaand tij minder spektakel. Te kooi liggend ben je omringd door de geluiden van de branding die op luttele meters van je de plaat raakt. Een stevige boeggolf hoorde ik al van verre als branding komen aanrollen en ik was blij dat de Krokfors op dat moment nog achter een bankje lag. Toen ik de hele cyclus van vloed en eb had ervaren verlegde ik om 03.45u tijdens het volgende laagwater mijn anker, weg van het eiland om het scheepje weg van deze hoogte te kunnen trekken zodra het weer los zou komen. Ook liep ik het hekanker opnieuw naar achteren. Mijn diepgang was 40cm en bij hoogwater had er eerder maar 70cm bij de boeg gestaan... Daarom moterde ik om 05.30u over twee bankjes naar een meter water en zette opnieuw de ankers. De Razende Bol beloofde mij tijdens de zonsopkomst met een magisch tafereel vanuit het oosten, zonder een zuchtje wind, met de geluiden van de zee, de stroming, de vogels. De windvoorspelling was zuidoost geworden en dat betekende voor mij: wegwezen. Zo besloot ik om 6.30u ankerop te gaan.





**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

7

De afgesloten baai is een paradijs voor de dieren. Zeehonden eten er zo uit de muur

Terugtocht

Terug naar Den Helder voelde als een triomftocht. Geen zuchtje wind, het motortje halve kracht en ik staand aan het roer met mijn geurige mok koffie. Niet eerder zag ik het Marsdiep zo vredig. Het normaal lastige en soms zelfs beruchte water van het Schulpengat, de Noorderhaaks en Razende Bol, maar ook de Helsdeur met zijn 3,5 knoop stroom, de kustlijn van Huisduinen, aan de overkant de Texelse kust, alles deed zich voor als een schitterende wereld, gemaakt om ons te betoveren.

Twee uur later wachtte ik even aan de steiger voor de Koopmansschutsluis toen een matige zuidoostenwind plotseling inviel. Ik dacht aan wind en vloedstroom vanuit de Noordzee en huiverde zachtjes... Ik had mij afgevraagd waarom de Razende Bol zoveel zeemansverdriet veroorzaakte. Maar de vraag was verkeerd. De Noordzee met zijn zandplaat laat niet met zich spotten. Hoe kon ik daaraan twijfelen. Een veel betere vraag was: hoe kon de Razende Bol zo idyllisch en verstild zijn!? En het antwoord is: alleen bij grote uitzondering. Bij windstil weer na een lange periode van oostelijke winden en met stralend blauw helder weer vertoont de Bol zich in deze schoonheid. Juist die uitzonderlijke situatie had zich aan mij voorgedaan. Het was de uitzondering op de regel waar ik als Wadvaarder blijkbaar een fijne neus voor had gehad.

De Noorderhaaks met zijn Razende Bol maakt deel uit van de voordelta van de Waddenzee

De zandplaat is het gevolg en een onderdeel van wat deskundigen de voordelta noemen. Kortweg stroomt tijdens de eb het waddenwater door het zeegat Den Helder naar de Noordzee en neemt zand mee. De stroomsnelheid neemt door de opkomende vloed af waarna het zand bezinkt. Dat is precies wat er aan de oostpunt gebeurt. Wat ik hierboven een baai noemde, heet in deskundigentaal een "zeelob". Deze ontstaat doordat de vloedstroom de bezonken zandkorreltjes weer probeert terug te drijven richting Marsdiep, wat de zee dus niet honderd procent lukt want de Bol groeit aan. De discussie of het een plaat of een eiland is, vind ik minder interessant, het is een kwestie van definiëren.





BE
RICH
TEN

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108



Nieuwe beheerstructuur Waddengebied

In 2017 kwam in het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' van het 3e kabinet Rutte te staan: "Er komt één beheerautoriteit voor de Waddenzee die een integraal beheerplan uitvoert, waardoor betere bescherming van natuurgebieden gecombineerd wordt met beter visbeheer." Tot die tijd waren er zo'n 30 instanties, organisaties en personen die op de één of andere wijze iets te zeggen hadden over de Waddenzee. Dat is lang goed gegaan, mede door de positieve benadering van alle betrokkenen, maar er miste overkoepelende organisatiestructuur. Het was daarom dat in het regeerakkoord kwam te staan dat er een 'beheerautoriteit' voor de Waddenzee moest komen, waarbij het nog onduidelijk was of dit een persoon of een structuur moest gaan worden. →



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

9

De Amerikaanse astronaut Jeffrey Williams maakte in 2016 vanuit het Internationaal Ruimtestation deze foto waar de Wadden prachtig zichtbaar zijn. De foto laat zien op wat voor indrukwekkende planeet we leven.

Foto: NASA/Jeffrey Williams





**BE
RICH
TEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

10

Het adviesbureau AT-Osborn is in 2018 door de ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW) gevraagd een verkenning te doen naar zo'n beheerautoriteit. Al snel werd duidelijk dat er tevens behoefte was aan een nieuwe manier van besturen (governance) voor de Wadden, waarbij een duidelijke scheiding zou komen tussen beheer en beleid. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een nieuwe overlegstructuur voor de Wadden. Na vele besprekingen met alle betrokkenen en gebruikers werd eind 2018 het rapport aan de beide ministers aangeboden. Die hebben vervolgens een keuze gemaakt hoe de governance er uit moest gaan zien. Juli 2019 heeft de Tweede kamer hiermee ingestemd.

Veel belanghebbenden (stakeholders) in het Waddengebied hadden liever gezien dat het kabinet voor een andere structuur had gekozen, maar er is nu wel een éénduidige beheerorganisatie voor de Waddenzee. Hierdoor is er duidelijkheid voor bewoners, gebruikers, beheerorganisaties en overheden in het Waddengebied. Omdat de besluitvorming nu geconcentreerd is in deze nieuwe structuur vervallen veel oude overleggen.

Twee pijlers

De nieuwe structuur heeft twee pijlers. De ene voor het beleid en de andere voor het beheer. Het beleid-deel bestaat uit het Bestuurlijk Overleg Waddengebied en het Omgevingsberaad Waddengebied. Het beheer-deel is verdeeld in, wat genoemd wordt, de Beheerautoriteit Waddenzee en de Beheerders Waddenzee. Een en ander wordt weergegeven in het schema van de nieuwe governance Waddengebied.

Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW)

Hierin zitten de betrokken overheden, zoals Waddenprovincies, gemeentes en Waterschappen en LNV. Het is onder voorzitterschap van de minister van IenW. De voorzitter van het Omgevingsberaad Waddengebied is adviserend lid en vicevoorzitter van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. In het BOW vindt de strategische besluitvorming en bestuurlijke afstemming over het Waddengebied plaats. Het gaat praktisch gezien over beleid en investeringen en het BOW geeft de kaders voor de uitvoering. Alle beleidsvoorstellen die worden besproken in het BOW zijn voorzien van een advies van het Omgevingsberaad Waddengebied. De minister heeft aangegeven dat er niets op de agenda komt wat niet eerst in het Omgevingsberaad Waddengebied is geweest. Er wordt twee keer per jaar vergaderd, afwisselend in Den Haag en in de Waddenregio.

Omgevingsberaad Waddengebied (OBW)

Hierin zitten de belangrijkste gebruikers en organisaties, zoals natuur/milieu, visserij, Waddenhavens, recreatie/toerisme, landbouw en wetenschap (Waddenacademie). Voorzitter van het Omgevingsberaad is commissaris van de Koning van Fryslân, de heer Brok in de hoedanigheid van 'rijksheer', dat wil zeggen, hij vertegenwoordigt de rijksoverheid. Het OBW is hét adviesplatform voor stakeholders om met overheden discussies te starten over het Waddengebied en waar infor-

matie over het Waddengebied wordt uitgewisseld. Vanuit het OBW worden thema's geagendeerd in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW). Overheden nemen als toehoorders deel aan de vergaderingen van het OBW om de lijnen kort te houden tussen de overheden en de stakeholders. Jaarlijks organiseert het OBW een werkconferentie (de zogenaamde toogdag) in het Waddengebied. De leden van het BOW zijn hierbij ook aanwezig. Het OBW komt minimaal vier keer per jaar bijeen in het Huis voor de Wadden in Leeuwarden.

Beheerautoriteit Waddenzee

Dit bestaat uit het Opdrachtgeversoverleg en twee directeuren. De directeuren van de Beheerautoriteit worden ondersteund door een 'compacte eenheid' (secretariaat). In het Opdrachtgeversoverleg zitten de ministeries van LNV, IenW, de drie Waddenprovincies en de twee directeuren. De Beheerautoriteit stelt samen met de Beheerders Waddenzee een integraal beheerplan op dat gericht is op het natuur-, vis- en waterbeheer van de Waddenzee ter verbetering van de natuurkwaliteit van de Waddenzee. Tevens maken de taken voortvloeiend uit de Werelderfgoedstatus deel uit van het beheerplan. Dit plan wordt opgesteld samen met alle beheerders.

Beheerders Waddenzee

Dit zijn de al bestaande beheerders van de Waddenzee zoals de verschillende natuurbeheerders (zoals Staatsbosbeheer), Rijkswaterstaat, Waddenprovincies, LNV (Waddenunit) en de private beheerders. Middels het integraal beheerplan zullen zij met de Beheerautoriteit meer samenhang aanbrengen in het beheer van de Waddenzee.

Tot slot

Wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het Waddengebied veranderen niet door de komst van de Beheerautoriteit. Maar de Beheerautoriteit begint ook niet vanaf een nulpunt. Zo zal een aantal zaken uit de zogeheten Samenwerkingsagenda Beheer Waddenzee waarbinnen beheerders sinds 2014 samenwerkten, een vervolg krijgen. Naar verwachting zullen partijen een intentieovereenkomst in november tekenen waarin zij aangeven achter de Gebiedsagenda Waddengebied 2050 te staan die als de basis dient voor het beleid en die ook richting geeft aan het beheer. De verwachting is wel dat de nieuwe structuur het beheer van de Waddenzee zal gaan verbeteren. Veel oude overleggen kunnen hierdoor komen te vervallen. Echter zal een aantal blijven bestaan. Het beheeroverleg op de eilanden en de overlegorganen van de Nationale Parken Duinen van Texel, Lauwersmeer en Schiermonnikoog blijven gewoon gehandhaafd. Verder zullen er binnen deze nieuwe structuur ook altijd tijdelijke projectorganisaties blijven bestaan, zoals voor de Nieuwe Afsluitdijk of voor het Eems-Dollard gebied.

Met dank aan secretariaat Omgevingsberaad, RWS en LNV.



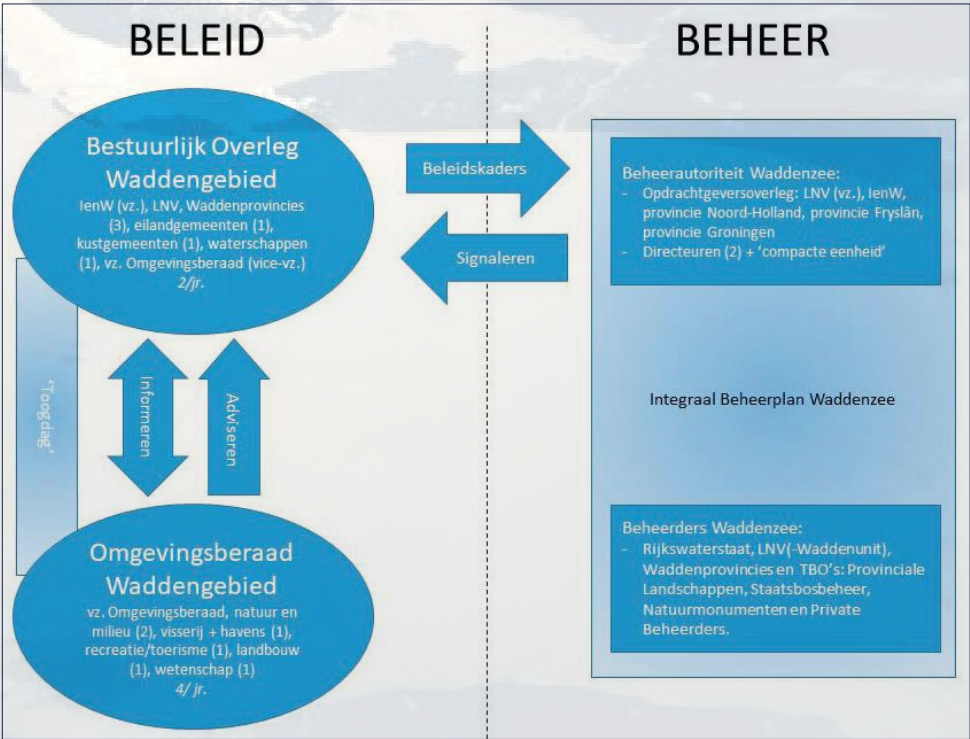
Leden Omgevingsberaad Waddengebied met vierde van rechts Rob Leemans



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

11



Nieuwe governance Waddengebied
schematisch weergegeven, inclusief
zetelverdeling

Positie Wadvaarders in de nieuwe beheerstructuur

Het Omgevingsberaad Waddengebied kent een zetel voor 'recreatie/toerisme'. Voor deze sector is voor de periode 2020-2024 onze eigen Rob Leemans benoemd. De inbreng van de Vereniging Wadvaarders loopt via het Verbond Vaarrecreatie Waddenzee en het nieuwe Toeristisch Omgevingsberaad Waddengebied dat Rob hierin ondersteunt.



Interview

Door Martin Berk

Vrijwilligerspaar in de sc

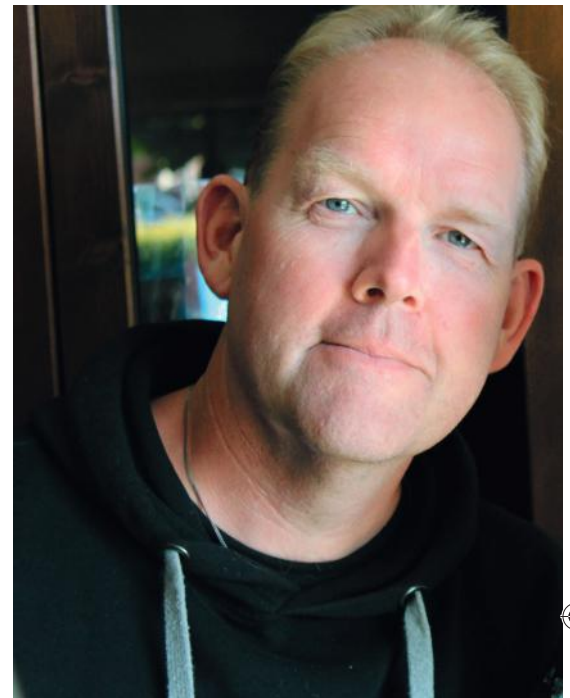


**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

12

Wie al een tijd bij de Wadvaarders actief is en de jaarvergaderingen regelmatig bezocht, zal ze waarschijnlijk herkennen. Hans Fix een stevig gebouwde vijftiger. Blond haar, robuuste kin en dito kuiten, één van de beheerders van de website en samen met Wim Blankenstijn oprichter van Nautin, de nautische site van het Wad. Zijn vrouw Annemarie Zuydweg is wat minder bekend. Zij was de laatste jaren actief bij de Berichten, als fotoredacteur en boekenrecensent. Niet veel mensen weten dat zij in al die jaren ook de steun en toeverlaat was van Hans in zijn werk voor de website en daarvoor ook veel klusjes oppakte.



Hans beschrijft zichzelf als de techneut. Handig met websiteteknik, verbinder van digitale informatie. Annemarie was de vrouw achter de T-shirtwinkel en de Wadkalender. Dat leuke instrumentje dat je kon downloaden om per maand de getijden te kunnen volgen in een handzame print. Mooi voorzien van prachtige wadfoto's. Ik heb er tientallen gedownload gedurende de afgelopen jaren.

Schijnwerper

Waarom zetten we ze in de schijnwerper...? Ze houden er mee op! Hans stopt met zijn website werk op www.wadvaarders.nl. Annemarie is gestopt met haar redactiewerk. Op de vraag naar het hoe en waarom willen ze liever niet ingaan. Teveel gebeurd, teveel gezegd of misschien wel te weinig, te weinig waarderend, teveel onenigheid. We kunnen er hier pagina's aan wijden, maar dat gaan we niet doen. Ik niet, maar Hans en Annemarie willen ook niet. In een vrij-

willigersorganisatie komt het vaker voor dat mensen uit elkaar groeien, dat de vanzelfsprekendheden ineens niet meer zo vanzelfsprekend zijn. Dat de keuzes die gemaakt moeten worden ineens niet meer zo gemakkelijk gedeeld kunnen worden. In een vrijwilligersorganisatie leggen de mensen hun ziel en zaligheid in het werk, maar de zielen kunnen dan ook aardig botsen. Wie heeft dit niet al een keer meegemaakt. Het komt veel voor in vrijwilligersland, het is nooit leuk, niemand wil het en toch gebeurt het.

Hans en Annemarie in het zonnetje

Genoeg hierover, we gaan Hans en Annemarie in het zonnetje zetten, voor al het werk dat ze gedaan hebben voor de Wadvaarders, maar ook om hun betekenis te laten zien. Zonder Hans zou de website, die zoveel aantrekkingskracht heeft, er zeker anders uitgezien hebben. Toen hij aantrad in de jaren na 2002 tot zo ongeveer 2006, was de site een hand-

Hans Fix en Annemarie Zuydweg en hun Feeling 29 op het Wad.

schijnwerpers



jevol HTML-pagina's. Weinig verband, weinig doorklikmogelijkheden, maar ook informatie die niet voorzien was van een duidelijke visie. Het toenmalige bestuur onder leiding van Maarten Snel stak de koppen bij elkaar en leverde in 2007 met de betrokkenen een duidelijk plan voor de informatievoorziening, waaronder website en Berichten. Ondergetekende mocht daar indertijd ook een bijdrage aan leveren. Dat betekende vooral voor de websitebouwers heel veel werk. De inhoud moest opnieuw opgezet, ingevuld en uitgewerkt. Hans heeft hiervoor veel werk gedaan, en is het onderhoud samen met Wim Blankenstijn al die jaren ook blijven doen. De techniek van de site kun je bijna volledig op hun conto schrijven. Annemarie hielp mee met dit werk. Zij kon haar ervaring en expertise als software-ontwikkelaar bij een webhost en bij een uitgever van digitale leermiddelen hier goed bij inzetten. →



**BE
RICH
TEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

13



Affiniteit

Hans begint te lachen als hij die tijd beschrijft. "Bij het bestuur was totaal geen kennis van website-ontwikkeling, er was ook weinig affiniteit mee. Dat moest ook ontwikkeld worden. Dat ging ook samen op. De Vereniging Wadvaarders moest meer bekend worden en de leden beter bediend. Dat is tot de dag van vandaag nog steeds het beleid."

Hans kon als technaut (zijn werk is softwareontwikkeling in technische apparaten) zijn ei kwijt. Dat werd nog mooier toen hij de mogelijkheid kreeg om getijgegevens te koppelen aan navigatiegegevens en nog mooier toen hij ook de satellietkaarten waar de diepteverschillen zichtbaar op zijn, kon downloaden. Hij praat erover als een kind in de snoepwinkel. Zoveel mogelijkheden voor de Wadvaarder om buiten de geulen te navigeren. "Dieptes en ondieptes zijn nu zo goed op de centimeter in kaart te brengen dat je eigenlijk overal veilig kunt varen," daarmee de doelstellingen van de vereniging heel dichtbij huis brengend. En daardoor natuurlijk het vaargebied als veel te beperkt te ervaren. Want de kaarten zijn natuurlijk altijd nog groter dan het opengestelde vaargebied. De zure werkelijkheid van de Wadvaarder.

Zo ervaren Hans en Annemarie het ook. "Zo veel mooie plekken en nog steeds zoveel afgesloten". Ze ergeren zich ook aan de grote hoeveelheid afsluitingen voor de rust van de zeehonden. "Er zijn genoeg zeehonden, vogels hebben het veel moeilijker".

Zeilervaringen

Hans en Annemarie zijn in hart en nieren Wadvaarders. Ze hebben elkaar leren kennen bij de zeilkampen van Ichthus eind jaren '90. Zeilen zat beiden in het bloed. De weg naar het Wad werd in 2002 gevonden met hun eerste zeiljacht: Dufour T7. Een polyester jacht met midzwaardkiel: Een spectaculaire diepgang van 30 cm. "Zo gemakkelijk varen", zegt Annemarie, "je schuift de boot op een plaatje en alles gaat vanzelf." Met hun latere schip een Feeling 29, diepgang 70 cm en voorzien van een scheg, ging

dat wat lastiger. "Daar moest ik erg aan wennen", zegt Annemarie.

Hun rolverdeling aan boord is helemaal uitgekristalliseerd. Zeilen doen ze allebei, Hans is degene die manoeuvreert in havens en sluizen. "Zij durft meer, als het gaat om wind en stroming", zegt Hans. En Hans is natuurlijk veel bezig met zijn digitale navigatie. Het geeft hen veel ruimte op het water. "Wij varen rustig 's avonds om acht uur nog de haven van Schier uit op zoek naar een mooie geul. Dat doen we dan in het maanlicht". Als hij erover vertelt beginnen zijn ogen te schitteren. "Zo hebben we eens met het maanlicht in een bui een regenboog zien ontstaan. Dat was heel bijzonder".

Het is mooi om hen zo samen te horen over hun zeilervaringen, alsof ze samen opgegroeid zijn op het water. Vanaf 2002, hun eerste jaar op het Wad, zijn ze samen ieder jaar verder gekomen. Navigerend en zoekend. Al snel naar het Duitse Wad, maar ook de oversteek naar Engeland om de Engelse krekens te bevaren, die vaak nog een natuurlijk getijdekarakter hebben. Tegenwoordig hebben ze dankzij het technische vernuft van Hans de beschikking over een elektromotor. De dieselmotor staat in de schuur in hun verbouwde boerderij in Wilsum, een dorp aan de IJssel onder de rook van Zwolle. "Ja dat wordt de volgende uitdaging", zegt Hans. "Hoe ver kunnen we op de accu's. Dat wordt de komende jaren de uitdaging. Kunnen we ermee naar Denemarken".

Adviezen

Ze hebben ook nog een paar adviezen aan de Wadvaardersvereniging. "Ik maak me nog wel wat zorgen over de duidelijkheid van de koers", zegt Annemarie. "Ik zie wel veel vertegenwoordiging van de Wadvaarders in de overleggen, maar ik zie niet wat dat nu concreet oplevert. Wat krijgen we nu zoal voor elkaar. We moeten meer resultaten boeken in de openstelling van de afgesloten stukken Waddengebied. Mooi die dynamische zonering, maar laten we ons wel genoeg zien om die zonering naar ons toe te buigen".

Hans vindt dat de Wadvaarders zich veel meer op de sociale media moeten laten zien en horen. "Als je ziet hoeveel volgers wij hebben op ons Twitteraccount, en wie dat dan zijn. Dan denk je: Dat kanaal moeten we veel meer gebruiken. Laat je horen! We moeten die moderne media gebruiken, ook om uit de vergrijzing van het ledenbestand te blijven".

"De geschiedenis herhaalt zich", zegt Hans. "Net als in de jaren 2000: De vereniging moet zichzelf meer laten zien, met de site, maar nu ook vooral op de sociale media. Dat is toch de toekomst van de informatievoorziening en profilering".

Aan het eind van het gesprek komen we weer even terug bij de interne perikelen. Hans en Annemarie blijven betrokken bij Nautin en ze laten beiden wel doorschemen dat ze het jammer vinden dat het zo met de Wadvaardersvereniging gelopen is. "Het zou jammer zijn als we als gevolg van de spanningen ons gezicht niet meer kunnen laten zien op de jaarlijkse Wadvaardersdag", zegt Hans. "We hebben veel vrienden onder de Wadvaarders". Ze hopen dat met de tijd de zaken weer normaliseren. En dat hopen we allemaal.



Het artikel van Hans Fix 'Nieuwe kaarten voor het Wad' is nog altijd actueel en de moeite waard. U leest het na in de Wadvaarders Berichten najaar 2017.



Van de bestuurstafel

We zullen ons het vaarseizoen van 2020 nog lang herinneren. Het begon met gesloten jachthavens, gesloten havenfaciliteiten en geen of beperkte toegang voor passanten. Sluispassage op aanvraag. Ongekend. Bestuursvergaderingen met beeldbellen en een overlegcircuit op minder dan halve kracht. Gelukkig werd het regime geleidelijk vrijer en uiteindelijk werd het toch nog een drukke zomer, met overvolle Waddenhavens. Het volgende kwam deze zomer van de bestuurstafel.



**BE
RICH
TEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

15

Ledengroei

De vereniging heeft nog nooit zoveel leden gehad, meer dan 1700 begin september (eigenlijk veel meer want het zijn meer dan 1700 adressen, dus...). De waterrecreatie heeft deze zomer een enorme boost laten zien. De verkoop van zeil- en motorboten is enorm gegroeid. De Wadden hebben blijkbaar een grote aantrekkingskracht. We bereiden acties voor om al deze nieuwe leden (en de bestaande natuurlijk ook) zo goed mogelijk bij de vereniging te betrekken.

Communicatie met leden en daarbuiten

De vernieuwde website van de Wadvaarders is goed gestart en wordt intensief bezocht. De Berichten aan Wadvaarders (BaW), onze digitale nieuwsbrief die naar behoefte uitkomt, wordt door maar liefst 80% van de leden geopend. Ook de 'links' in de BaW worden bezocht, met als koploper de nieuwe rubriek Vraag & Aanbod! Hier kunnen leden schepen en scheepsbenodigdheden kopen en verkopen. Geen commerciële handel, advertenties met beperkte tijdsduur en de redactie gaat over de plaatsbaarheid. De eindejaarsbijeenkomst in oktober hebben we vanwege de coronabeperkingen moeten annuleren. De Hiswa te Water in Lelystad ging niet door, de Traditionele Botenbeurs in Den Helder, echt een wadvaardersevenement in november, is geschrapt en we hopen

het beste voor Boot Holland in februari. Hopelijk kan de Wadvaardersdag in januari in Harlingen wel doorgaan en daarna mikken we op een voorjaarsbijeenkomst in april/mei. Hoe bestaande en nieuwe leden met elkaar in contact te brengen nu fysieke bijeenkomsten lastig tot niet zijn te organiseren wordt echt een probleem.

Ideeën en suggesties zijn welkom!

Bakens en andere actiepunten

We zijn gewend onze voornemens te formuleren in de vorm van 'bakens', die op de Wadvaardersdag door de leden worden bevestigd. Of aangepast. Onder het motto 'Vrij & Verantwoord' blijven we ijveren voor evenwicht tussen natuur en recreatie, met beperkingen waar nodig voor vogels en zeehonden en doorvaart waar mogelijk. En we nemen verantwoordelijkheid voor het promoten van de Erecode. Dat blijven we natuurlijk doen, maar we beraden ons ook op standpunten betreffende veiligheid, duurzaamheid en het bewaken van ons dierbare Werelderfgoed. We komen met voorstellen en discussiepunten voor de Wadvaardersdag.

Beheersstructuur Wadden

De coronazomer heeft tot vertraging in de opzet van een nieuwe beheersstructuur voor de Waddenzee geleid. Goed dat we als vaarrecreatie en daarmee ook als Wadvaarders nu een duidelijke positie aan de overlegtafels hebben; we gaan er van uit dat in de komende maanden nieuwe stappen zullen worden gezet. De invoering van de nieuwe Omgevingswet, bepalend voor de invulling van de Gebiedsagenda Waddenzee is zeker een jaar vertraagd.

Internationale afspraken

Zoals we al eerder meldden pleiten we als Verbond voor de Vaarrecreatie Waddenzee na de ramp met containerschip Zoe voor beperking van de doorvaart voor dergelijke schepen door de zuidelijke shipping-lane. Samen met onze Duitse en Deense collega's dringen we hierop ook aan in het Wadden Sea Forum. Het blijkt een lastig dossier voor de internationale scheepvaart autoriteiten, maar, nogmaals, zo'n ramp willen we nooit weer!

Dossier duurzaamheid



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

16

In de Berichten van voorjaar 2020 concludeerden we dat duurzaamheid natuurlijk geen exclusieve aangelegenheid is voor ons Wadvaarders, maar dat we er wel degelijk bij betrokken zijn. En gemotiveerd. Inmiddels is het thema in de volle breedte van de Nederlandse waterrecreatie in beweging. Verdergaande ambities, nieuwe doelstellingen en, onvermijdelijk, nieuwe regelgeving. In deze Berichten enkele opvallende ontwikkelingen onder dek: de motor en het toilet.

Energietransitie

Achter deze neutrale term gaat een wereld van ingrijpende veranderingen schuil. Enkele voorbeelden. De gemeente Amsterdam wil vanaf 2025 (met een voorlopige uitzondering van de doorgaande vaarwegen) alleen nog maar elektrische boten zien in de grachten. Op veel plaatsen wordt opladen mogelijk. Eigenaren en ligplaatshouders worden nu actief benaderd om hieraan mee te gaan werken. In Haarlem wordt deze maanden een netwerk van oplaadpunten geïnstalleerd. Waar er oorspronkelijk nogal wat scepsis was over de mogelijkheden voor elektrificatie krijgen dergelijke initiatieven inmiddels in heel Nederland vaart. Op het Duitse en Deense wad varen nu de eerste volledig elektrisch aangedreven veerboten. Een sterk signaal dat ook binnen ons werelderfgoed de bakens verzet gaan worden. Toch zijn er nog veel belemmeringen.

De omslag in de nautische markt loopt nog altijd ver achter op die van de elektrische auto's.

Maar ook daar hebben we in een betrekkelijk korte periode een duidelijke versnelling van de transitie gezien en die zet door. Voor de grotere zeil- en motorboten op ruim water en op zee is de uitdaging het grootst, waarbij de eisen aan vermogen en veiligheid zwaar

tellen. Maar er zijn al aanbieders voor elektrische binnenboordmotoren voor zeil- en motorboten tot 15 meter. Al dan niet gecombineerd met zonnepanelen en windmolens op de spiegel, of in een hybride opstelling met een bescheiden generator. Bij nieuwbouw wordt elektrische aandrijving inmiddels een reëel alternatief voor de bekende fossiele systemen. Forse investeringen, maar het leerproces is gestart. We vragen Wadvaarders, die hier al mee experimenteren om hun ervaringen!

Vuilwatertanks en lozingsverbod

Op het totaal van de watervervuiling lijkt het aandeel van watersporters te verwaarlozen. Maar pleziervaart en zwemmen gaan vaak samen. Bij mooi weer trekken we massaal naar dezelfde mooie plekken, waar we veilig willen recreëren in schoon oppervlaktewater. Toiletwaterlozingen kunnen zo plaatselijk voor heel ongezond zwemwater zorgen. Ondanks het verbod (al uit 2009) lozen vaarrecreanten nog veel te vaak hun toiletwater in het oppervlaktewater. Zo wordt onze verfrissende duik opeens een stuk minder fris. Het water wordt vervuild met verschillende ziekteverwekkende bacteriën, waardoor mensen die daar zwemmen serieus kans lopen op maag- en darmstoornissen en aandoeningen aan luchtwegen. Vooral kinderen, een kwetsbare groep, omdat zij relatief veel water binnenkrijgen. Grootschalig gebruik van innamestations is tot nu toe niet echt gelukt. Daar gaat het ook heel vaak fout. Defecte installaties, oplopende kosten, geen bediening of – aan het eind van het vaarweekend – een wachtrij die afschrikt. Nadat het parlement in 2019 eiste dat hier echt iets aan zou worden gedaan is het aantal



In ons Dossier Duurzaamheid
kijken we vooral naar die zaken
waar we zelf iets aan kunnen
doen.



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

17



Het Harlinger zonnebootje Jonge Seun heeft twee elektrische pod-motoren, genoeg voor een hele dag varen. Info: www.harlingerpontje.nl. Foto: Henk Jukkema

inname stations sterk gegroeid. Maar daarmee is de handhaving nog niet geregeld. Hoe controleer je dit? Vanuit de politiek kwam de roep om vuilwassertanks te laten verzegelen, waarbij de verzegeling alleen kan worden verbroken tijdens het legen van de tank door het innamestation. Een eigenmachtig verbroken verzegeling is in die opzet goed voor een flinke boete. Dat idee staat nog recht overeind en wordt vermoedelijk opgenomen in de nieuwe Omgevingswet die in 2021 zou worden ingevoerd. Het ziet er naar uit dat dit 2023 wordt.

Op dit verbod is een aanvulling gekomen, die er op neerkomt, dat boten met een eigen zuiveringsinstallatie die bacteriën in voldoende mate onschadelijk maakt buiten de drukke gebieden mogen lozen.

Dat werkt natuurlijk alleen, als dergelijke installaties goed werken, niet te groot en gemakkelijk in te bouwen zijn en niet te duur zijn. Zover zijn we bepaald nog niet, maar ontwikkelingen kunnen snel gaan. Er zitten kennelijk al zes apparaten in de acceptatiefase. Grootte accu, beperkt stroomverbruik, met praktische inbouwvoorzieningen en een 'redelijk' prijskaartje. We gaan het zien!

Antifouling

Officieel is sinds 2014 antifouling met meer dan 14% koper verboden en is er een tiental toegelaten producten op de markt. In het maart nummer van Zeilen stond een opvallend verslag van een vergelijkend onderzoek van koperhoudende en alternatieve antifouling op zowel zoet als zout water. Daaruit bleek dat

de verschillen in doeltreffendheid veel kleiner zijn, dan we meestal denken... Verder bleken de milieuvriendelijke folie- en siliconenvarianten veel effectiever. Wij stelden, dat de politiek meer duidelijkheid moet bieden, voor recreatie- en beroepsvaart, voor Nederland, maar ook voor omringende landen. Maar de conclusie was ook dat koperhoudend 'old school' is en we er goed aan doen als recreatievaart om ons hierop in te stellen. Het maandblad Zeilen is nu gestart met een uitgebreide enquête onder Nederlandse vaarrecreanten over hun huidige gebruik van antifouling. We raden ook Wadvaarders aan mee te doen, om bij te dragen aan een betrouwbaar inzicht.

Wordt vervolgd!





BE
RICH
TEN

Jaargang 29 nr 108

18





**BE
RICH
TEN**

Maart
2020

Jaargang 29 nr 108

19

Drascombes op het Posthuiswad voor Vlieland. Foto Gerard Jol



Oostenwind



BE
RICH
TEN

Maart
2020

Jaargang 29 nr 108

20

Het was er dit jaar weer: oostenwind op het Wad en dat bijna twee weken achter elkaar. Het ging gepaard met de langste hittegolf ooit gemeten in Nederland dus de behoefte om de koelte van het Wad te zoeken in plaats van de hitte van de haven was bij ons zeker aanwezig. Oostenwind stelt wadvaarders voor nieuwe uitdagingen, het leidt – mede onder invloed van het bijbehorende hogedrukgebied- tot verlaging van de waterstand en de bij westelijke winden gebruikelijke beschutte anker- en droogvalplekken zijn plotseling niet meer zo comfortabel.

We hadden het geluk op het Wad aan het zeilen te zijn toen het warme weer zich ruim van te voren aankondigde. We konden ons daardoor met een gerust hart eerst nog naar Wangerooge laten waaien. Hitte maakt buiten liggen in plaats van in een volle haven nóg aantrekkelijker dan wij dat sowieso al vinden. De eerste dagen woei het nog niet erg hard en zakte de wind in de nacht keurig weg. We hebben dan ook vaak gewoon op het Wad geankerd. Droogvallen had ook gekund, maar het voordeel van ankeren op diep water, nét voorbij het wantij bijvoorbeeld, is dat je de volgende dag weg kan met laag water of nog wat stroom mee hebt in westelijke richting. In ons geval gingen we, na een nacht voor anker onder Langeoog, daarmee 's morgens nog het zeegat uit om via het Dovetief bij Norderney weer naar binnen te gaan.

Beschutting bij oostenwind

Na een aantal dagen begon de wind, vooral 's avonds, steviger te worden en dan wil je graag wat meer beschutting. Met oostenwind is die nog niet zo makkelijk te vinden. Een van de meest bijzondere beschutte plekken in dat geval is de baai pal voor 'Stadt Borkum'. Tussen de strandhaak tegenover het Ort en de Bühnes die vanaf het strand in zee steken stroomt het water naar een binnENZEETJE. Je ligt er te midden van het strandvermaak aan de oostkant en de zeehonden aan de westkant. Suppers en zeehonden komen nieuwsgierig even langs de boot. De toegang is trouwens wel uitkijken, de stenen dammen lopen door tot onder het geultje waar je door moet (dat naar mijn indruk ondieper is geworden en meer oostelijk is verplaatst). Wij gingen in elk geval te vroeg in het tij weer an-



**BE
RICH
TEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

21

kerop en liepen nog op de stenen. Gelukkig is staal vergeeflijk materiaal.

Van Borkum naar Lauwersoog met 1,05 m diepgang bij doortij en verlaging zou in een keer een stressvolle zaak worden dus gingen we de volgende dag gewoon rond hoogwater over het Uithuizerwad en met afgaand tij richting Rottumerplaat. Daar, bij de ingang van het Boschwad, in de luwte van de Boschplaat nog net op de grens van het afgesloten gebied, lagen we prima beschermt tegen de Noordoost 5-6 die in de avond was opgestoken. Het was een van de warmste dagen in Nederland, alle Waddenhavens gaven slechts rood voor beschikbare plaatsen maar wij lagen daar zonder dat er in de verste verte een schip te zien was. Zelfs geen garnalenvisser want het was zondag.

Met de stevige noordooster in de kuip, die in de wind lag door de stevige uitgaande eb, moest ik zelfs een fleecjack aantrekken!

De dag daarop konden we rustig met hoogwater het wel erg ondiepe Lutjewad over en hebben we in Lauwersoog de haven opgezocht, vooral om de Duitse landvast weer aan te sluiten, want met die hitte vreet de ijskast stroom en motoruren maak je niet met stilliggen en een prachtige bezielde wind. Een echte beschutte plek is met oostenwind in deze omgeving ook lastig te vinden. Droogvallen aan de westzijde van de jachthaven van Schier is nog de beste optie, maar dat is voor onze diepgang te droog. →

De Odysee voor anker in de baai pal voor de stad, aan de oostzijde van het eiland.





**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

22



Fleecetrui aan: voor anker in de luwte van Rottumerplaat

Op weg naar Ameland kozen we daarna voor ankeren in het Smeriggat in de luwte van de Engelsmanplaat. Althans dat was het plan, maar toen we er eenmaal een goed plekje gevonden hadden bestudeerde ik nog even het vervolg de volgende dag en kwam tot de ontdekking dat ik dan mogelijk de wel erg droog geworden Holwerderbalg helemaal niet over zou kunnen komen. Dus toch maar weer ankerop en doorgevaren over het Wierumerwad en geankerd net voorbij het wantij op het Friese Wad, dat bleek ook een prima plek. Voldoende beschut bij vallend water tegen de stevige oostenwind. 's Nachts was die wind rond hoogwater voldoende gaan liggen om rustig te blijven slapen.

Tijdens de hittegolf moest ik zelfs een fleecetrui aantrekken

Bij Ameland zijn we weer de haven ingelopen omdat de volgende ochtend bemanning op de veerboot moest. Met oostenwind is droogvallen of ankeren net buiten het surfgebied in de Ballumerbocht ook een goede optie.

De volgende dag vertrok ik solo richting Terschelling, met nog steeds een prachtig lopend oostenwindje. De verwachting werd wel onstabiel, kans op onweersbuien en windstoten. Dus toch maar even de haven opzoeken. Terschelling was vol, zoals gewoonlijk deze zomer, dus werd het Vlieland. Als alternatief overwoog ik nog te ankeren in het Oosterom vlak bij de haven, dan kan je met dreigend onweer snel nog de haven binnenlopen. Droogvallen op het Groene Strand zoals in deze periode massaal werd gedaan vind ik geen goede oplossing. De hekgolven

van de veerboten komen daar veel te hard binnenlopen. Met stabiel weer en stevige oostenwind is ankeren in de luwte van de Noordsvaarder richting Boomkesdiep nog een interessante mogelijkheid. Het stroomt wel stevig en er kan Noordzeedeining binnenlopen. Overdag is het er druk met zeehondentochten.

Bij Vlieland ankeren is met noordoostenwind prima beschut, maar hoe meer de wind ruimt hoe onrustiger je ligt (althans de uren van hoogwater). In mijn geval ruimde de wind 's nachts tot zuidoost 5 en was ik blij in de haven te liggen. Overigens kan je met die windrichting en ook met oostelijker wind wel goed ankeren in de vlietlood in de luwte van de Richel of droogvallen aan de westkant van het wantij van het Franse Gaatje.

Ik ben daarna weer richting Friesland gevaren om niet met de weeromslag op het Wad te hoeven zijn. Maar nog meer westelijker zou het ook moeilijk geworden zijn om nog een beschutte plek bij oostenwind te vinden. Bij Texel is ankeren bij de Cocksdorp nog redelijk beschut vanwege hoge banken in oostelijke richting. Langs de kust kan je westelijk van de haven van Harlingen rustig liggen bij oostelijke winden richting dijk (gedeeltelijk) droogvallend. Ook westelijk van de spuiscuizen van Kornwerderzand kan je beschut tegen oostenwind goed ankeren, je zit dan wel in het verkeerslawaaï.

Kortom, het was er weer, weersomstandigheden waarbij je heerlijk buiten op het Wad wil blijven. Ik ga van de winter nog maar eens sleutelen aan de stroomvoorziening en de accu-capaciteit om nóg langer buiten de havens te blijven.





“Rottumer- plaat. Verbo- den eiland in de Wadden- zee”

**Barwolt Ebbing
Met foto's van Doortje
Dalmeijer**

Het voor iedereen verboden eiland is nu helemaal van ons". 'Ons' zijn bioloog Barwolt Ebbing en zijn vrouw Doortje Dalmeijer, fotograaf. Tussen 2013 en 2018 zijn zij tijdens vijf broedseizoenen vogelwachters op Rottumerplaat. In die jaren schreef hij hun belevenissen en ervaringen op het boswachters-blog.nl van Staatsbosbeheer. Om naast deze verhalen dit boek te publiceren heeft tot doel om "een groter publiek mee te laten genieten van dit unieke maar verboden eiland."

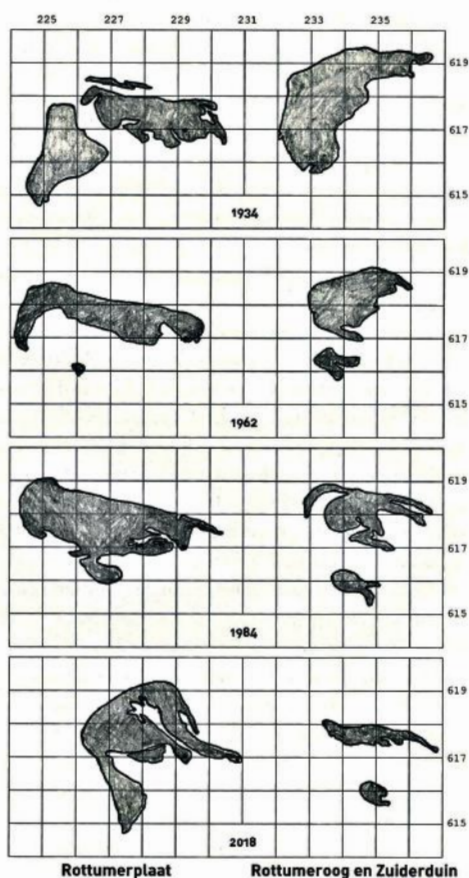
Dit doel is wat mij betreft met dit boek volledig geslaagd. Dat komt om te beginnen door de prettige schrijfstijl van Ebbing. Hij heeft goed begrepen dat de eerste zin van een boek belangrijk is om de aandacht van de lezer meteen te pakken. "Uit een diepe droomloze slaap

word ik wakker. Ik lig in een van twee houten bedden in een klein kamertje..." Het zou ook het begin van een roman kunnen zijn in plaats van een boek van vogelwachters die zakelijk rapporteren over de duizenden vogels op het eiland. In dit laatste geval had ik het zeker niet met zoveel plezier en aandacht gelezen. Het is juist de afwisseling van onderwerpen die mij deden doorlezen.

Rottumeroog en Rottumerplaat zijn twee onbewoonde Waddeneilanden. Rottumeroog kan alleen met een excursie van Staatsbosbeheer bezocht worden; Rottumerplaat is als enige voor buitenstaanders volledig verboden. Met uitzondering van de vogelwachters in dienst van Staatsbosbeheer. Een vogelwachter is verantwoordelijk voor toezicht, monitoren en inventarisatie, en voorlichting. Rottumerplaat is voor tienduizenden vogels de uitgelezen plek om uit te rusten tijdens de vlucht van

noord naar zuid v.v. of om tijdens het broedseizoen voor nageslacht te zorgen. Bijvoorbeeld werden er op 6 augustus 2016 tijdens hoogwater meer dan 50.000 vogels geteld. Kokmeeuwen en de bonte strandlopers waren die dag veruit in de meerderheid, toch zagen ze ook één watersnip in de massa.

Zo wordt het wel en wee van het eiland afgewisseld met waarnemingen van vogels, hoe ze zich gedragen, of de eieren al uit zijn, welke vogels ieder jaar terugkeren en uiteraard komen Godfried Bomans en Jan Wolkers ook nog langs. De verantwoording van de tellingen zijn in de appendix in tabellen in het boek opgenomen.



In 1934 was Rottumeroog nog het noordelijkste puntje van Nederland; 50 jaar later is het goede antwoord Rottumerplaat.



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

23



Verenigingsnieuws

Startersgesprekken voor nieuwe leden

Onze vereniging kent de zogeheten Startersgesprekken voor leden of zij die het willen worden. Er wordt door nieuwe leden dankbaar gebruik van gemaakt. Zou je eerst eens met een ervaren Wadvaarder rond de tafel willen zitten? Rustig je plannen door te spreken, gewoon thuis of aan de kajuittafel? Meld je dan aan voor een startersgesprek.

Coördinator Menno Buiskool vertelt: “de keukentafelgesprekken zijn helemaal bedoeld voor mensen die van onze ervaring op het Wad willen profiteren. Om zelf veiliger en beter te varen op de Waddenzee. Het is geen cursus want wij zijn geen zeilschool. Nee, het is veel meer een goed gesprek waarbij wij samen gaan vaststellen waar de vragen liggen van de (beginnende) Wadvaarders.” Menno gaat er eens goed voor zitten en begint al te glimlachen. “Zo leren wij de wadvaarders heel goed kennen wat betreft onze gezamenlijke passie, die wij zo graag willen delen. Het komt vaak voor dat nieuwe leden al veel langer varen, maar dat zij het stapje naar de Waddenzee in de praktijk toch lastig vinden. In een leuk een-op-een gesprek proberen wij dan boven tafel te krijgen waar de mensen echt mee geholpen zijn. Zo stelde een zeiler mij de vraag: “als we nu voor het eerst eens veilig en rustig willen droogvallen, liefst overdag, en wel vanuit Lauwersoog, hoe plannen we dan zo’n tochtje.” Twee weken later kregen we een appje met foto: het was gelukt!

U kunt zich aanmelden bij Menno Buiskool en zijn mede-vrijwilligers via wadvaarders.nl/je-eerste-tocht

Zeilers Sasha en Bram stuurden hun volgende ervaring

Wat een topservice biedt Wadvaarders aan met de (gratis) startgesprekken die zij verzorgen. Wij hebben met Wadvaarder Menno Buiskool ons (online) startgesprek gehad een week voordat we aan ons Wadden zeilavontuur begonnen.

Naast het delen van praktische en leuke tips, en handige zeilroutes, heeft hij ons vooral nóg enthousiaster weten te maken over al het moois wat ons te wachten stond. We zijn inmiddels weer in Amsterdam en kijken terug op een super vakantie. We hebben werkelijk de full package Waddenzee ervaring mee-gemaakt: alle weersoorten (storm, regen, hagel, zon) en zeil-



Sasha en Bram stuurden ons hun ervaringen

variaties (te veel, te weinig wind, helemaal geen wind, precies wel en precies niet de juiste wind, te hoge golven, spiegelglad water) voorbij zien komen, en daarnaast: expres droogvallen en per ongeluk vastlopen.

Ook onderweg hebben we een aantal keer contact gehad met Menno die ons wat alternatieve routes influisterde die beter aansloten op het weer en de vaarcondities van dat moment. Echt heel fijn dat dat kon. Ook leuk: in de havens herken je andere echte Wadvaarders, zoals Menno, aan het vlaggetje aan hun boot. Ook deze Wadvaarders waren niet te beroerd om ons, onwetende stedelingen, te adviseren en gerust te stellen over onze bedachte route van die dag. Kortom: dank aan jullie allemaal, en speciaal aan Menno.

Woord en weerwoord

Zoals bij veel verenigingen met een eigen blad is dat ook bij de Wadvaarders een co-productie van redactie, bestuur en leden. Een resultaat dat er zijn mag, want het lukt om twee keer per jaar een mooi en veelgelezen blad uit te brengen, met verenigingsnieuws, plannen vanuit het bestuur en boeiende verhalen. Wadvaarders Berichten wordt met veel vaart en plezier gemaakt door een zeskoppige redactie, met de onmisbare hulp van onze professionele vormgever.

Communicatie met de leden is natuurlijk een kerntaak van het bestuur. Samenwerking en afstemming tussen redactie en bestuur zijn dus erg wenselijk. Twee bestuursleden (waaronder de secretaris) doen actief mee in de redactie en dat helpt om te bevorderen dat we een heldere boodschap afgeven over visie en prioriteiten binnen onze vereniging. Wadvaarders Berichten dient ook als een communicatiekanaal met tweerichtings-verkeer en we plaatsen waar mogelijk leuke en relevante artikelen van leden. De redactie kijkt er naar, checkt of het in de



**BE
RICH
TEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

24



uitgave past, doet heel soms suggesties, maar gaat er verder ontspannen mee om. Dat levert artikelen op, die natuurlijk ook weer kunnen leiden tot reacties van lezers binnen (en soms zelfs buiten) de vereniging. Prima. We worden gelezen! En uiteenlopende inzichten en meningen zijn tenslotte de brandstof voor een levendig gesprek binnen onze club.

In de vorige uitgave vertelde Aad van der Ploeg met de nodige zelfspot over zijn belevenissen in de buurt van het Boschgat met zijn 26 meter lange motoraak De Vriendschap. En dat je moet uitkijken waar je droogvalt... Voordat De Vriendschap eindelijk weer dreef was er het nodige gebeurd. En met jammer genoeg flinke schade aan het schip.

De kritische reacties op het verhaal gingen over de ontsnapte hond en het motorgeweld om weer los te komen. Daar had inderdaad best een redactionele opmerking bij gemogen, dat dit niet echt hoort. Volgens onze eigen Erecode. Aad was de eerste om dit te bevestigen.

De redactie blijft ontspannen omgaan met binnenkomende verhalen, maar in soortgelijke gevallen overleggen we vooraf even met de inzender. En wat dat betreft: blij vooral inzenden!

Samenstelling redactie



Nieske Blaauw

De redactie heeft Nieske Blaauw verwelkomt als nieuw redactielid. Nieske heeft ruime schrijvervaring en is auteur van het e-boek Vaargids Westelijke Waddenzee.



'Anna Trijntje' heeft de AIS aanstaan.
Foto: Theo Kampa.



**BE
RICH
TEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

25

Nogmaals: AIS, werking en nut en de menselijke factor

In het voorjaarsnummer van de Wadvaarders Berichten gaf Rob Leemans uitleg over AIS en radar, werking, gebruik en nut. Deze foto werd door de redactie bijgevoegd en Rob zag hierin een mogelijkheid om nog wat uitleg te geven. Deze foto laat zien dat ook AIS soms weerbarstig kan zijn. Het groene driehoekje geeft aan dat zeilschip Anna Trijntje een grondkoers vaart van 356 graden met een snelheid van vijf knopen. Tussen haakjes staat echter aangegeven "Moored" (geankerd). Hoe kan dit? Robs antwoord is eenvoudig: de schipper heeft bij eerder ankeren de AIS op 'geankerd' gezet en is dat na ankerop gaan vergeten uit te zetten. Voorwaar een menselijke factor die je op het verkeerde been kan zetten.



Verhaal

Door Bernard Kramer, 'Zeekraal'

Doe ik het wel of doe ik h

Over de l



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

26



Haven Spieka Neufeld drooggevallen geultje





het niet?

De Leiddamm van Spieka Neufeld naar Cuxhaven



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

27

Op weg naar de Oostzee vaart Bernard Kramer begin mei 2019 solo over het Wad naar Cuxhaven. De Duitsers nemen nog een jaar of twee om de sluis bij Otterndorf te vernieuwen zodat de weg binnendoor is afgesneden. Een mooie gelegenheid om het stuk Wad tussen Bremerhaven en Cuxhaven eens te verkennen. Met zijn stalen Wadder, een platbodem met midzwaard van 8 meter, zal hij dan ook de Elbemonding moeten bevaren. Komend vanuit het Weser-Elbe Wattfahrwasser is het de vraag: omzeilt hij de kilometerslange Leiddamm of steekt hij hem toch over?

Het is vroeg in het seizoen. In de meeste havens ben ik de enige passant en het vaarwater is hier en daar ook nog niet helemaal klaar voor de vaargasten. Zo ontbreken de prikken in de aanloop naar Fedderwardsiel en is het even spoorzoeken, voordat ik het verenigingshaventje kan binnenlopen. Zes dagen ben ik nu onderweg vanuit Harlingen en het schiet lekker op. De volgende dag vertrek ik weer vroeg in de ochtend en bereik laat in het tij het haventje van Spieka Neufeld. Er is niet veel water meer, dus in het zicht van de haven loop ik aan de grond. Laat in de middag hobbelt ik met het avondtij het haventje binnen, waar de meeste boxen nog droog liggen.

Ik ben de enige vreemdeling hier. Het is zondagmiddag en het is druk in de haven. Veel leden van Segelsportvereniging Spieka Neufeld zijn de boot aan het prepareren voor het komende seizoen. De havenmeester laat zich zo vroeg in mei nog niet zien. Het havengeld gaat in een enveloppe en de sleutel voor de douche hangt in een kastje. Help jezelf. De krachtige noordenwind houdt een paar dagen aan, dus ik besluit hier de komende dagen te blijven. Het is geen geschikt Elbe-weer. Ook mooi de tijd om verschillende Mitglieeder van de Segelsportvereniging te bevragen over de passage van de Elbe en de weg er naar toe. →



**BE
RICH
TEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

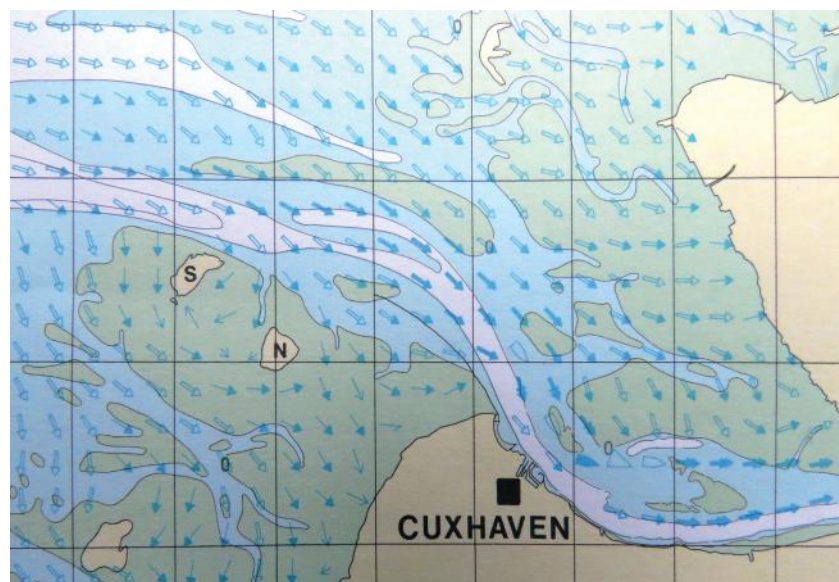
28



Wadder drooggevallen onder Neuwerk

Lokale kennis

Ik ben wel benieuwd wat ze hier te zeggen hebben over de Elbe Leitdamm. Kun je daar nu wel of niet overheen volgens de lokale schippers? Ik spreek twee zeilers aan, die op deze vrije middag op hun midzwaardjacht aan het klooiën zijn. Ze nodigen me meteen uit in de clubcontainer en gebogen over papieren kaarten en tablets bespreken we de opties voor de route over het Wad naar de Elbe. Ze waarschuwen me maar meteen dat er in het Weser-Elbe Wattfahrwasser onder Neuwerk niet veel prikken meer staan. Ze klagen erover dat de route slecht wordt onderhouden, maar aan de andere kant, veel last hebben ze er niet van omdat ze zelf meestal een route dwars over de platen nemen. Dat is ook hun advies: vertrekken zodra je de haven van Spieka uit kunt, meestal zo'n tweeënhalf uur voor hoogwater en dan over de platen naar het wantij onder Neuwerk.



Stroomkaartje 2u voor HW.

Vervolgens naar kilometerpaal vijf op de Elbe Leitdamm. Je bent dan even voor hoogwater bij de dam, vaart er overheen, koersend op de gele boei vlak achter de dam en kunt nog met de stroom mee Cuxhaven bereiken. Een mooi scenario en je bent snel in Cuxhaven. Toch vraag ik nog een second opinion aan een oudere schipper met een LM27 en die raadt het af om over de dam te varen. Hij heeft het in ieder geval nog nooit aangedurfd en gaat meestal via de Neuwerk-Reede. Het is ook ijdele hoop om te denken dat iedereen dezelfde kijk op de zaak heeft. Zelf blijven nadenken is het devies en zoals later blijkt, zijn het de omstandigheden op het moment die aangeven wat het handigste en verstandigste is.

Fikse verlaging

Na twee dagen omhangen in de haven en fietsen in de omgeving kan ik verder. Het is woensdag 15 mei. De wind zou gedurende de dag wat afnemen, maar zit ondertussen wel in de noordoosthoek. Dat betekent voor deze ochtend nog een fikse verlaging. Pas een half uur voor hoogwater glij ik met wat duw- en trekwerk door de blubber de box uit. Er is weinig water en de route over de platen durf ik niet aan. Ik volg keurig het Weser-Elbe Wattfahrwasser, althans op de plotter, want in werkelijkheid ontbreken tussen het Ostertill en het wantij onder Neuwerk inderdaad heel veel prikken.

Door de noordenwind en de aandacht voor de kaart vaar ik op de motor en stoom stevig door. Ik schuif nog net over het wantij heen en kan nog doorvaren naar de Elbe. Wat zal ik doen? Als ik de Elbe nog haal is het vlak voor laag en is er nog wat stroom tegen. De wind is noordoost, zwak tot matig, maar zal vanmiddag weer wat toenemen. Ik besluit het er op te wagen. En vaar richting de tonnen WE 26, WE28, WE30 en WE32, maar





die liggen er niet! Ik koers langzaam op de plotter naar de virtuele WE30. Het gaat goed, genoeg water. Maar dan tussen de WE30 en WE32 loopt de dieptemeter rap omhoog tot minder dan 80 cm, mijn diepgang is 60 cm. Dus rechtsomkeert. Met de voorspelde noordwestenwind wil ik hier op de drempel naar de Elbe niet vastlopen. Ik doe nog een poging door richting de gele ton Neuwerk Reede 7 te koersen, maar ook dat blijkt een doodlopende weg te zijn en ik vaar terug. In de buurt van het wantij onder Neuwerk zoek ik een beschut plekje om droog te vallen. Vanavond maar weer verder.

Met één oog op de dieptemeter en de ander op de gele boei voor me vaar ik langzaam over de dam tussen kilometer paal 4 en 5. "Het is gelukt, het wordt weer dieper!" juich ik van binnen. De dam is op mijn dieptemeter nauwelijks waarneembaar, de naastliggende plaat is immers hoger. Er staat ruim twee meter water, veel meer dan ik heb ingeschat. Ook windkracht 4/5 op de Elbe en stroom mee is geen probleem en ik zeil heerlijk in de avondzon naar Cuxhaven. Even voor half tien, vlak voor het donker is, meer ik af. Een pak van mijn hart. Het was een mooi avontuur en zoals bij veel avonturen is het achteraf gezien allemaal meegevallen.

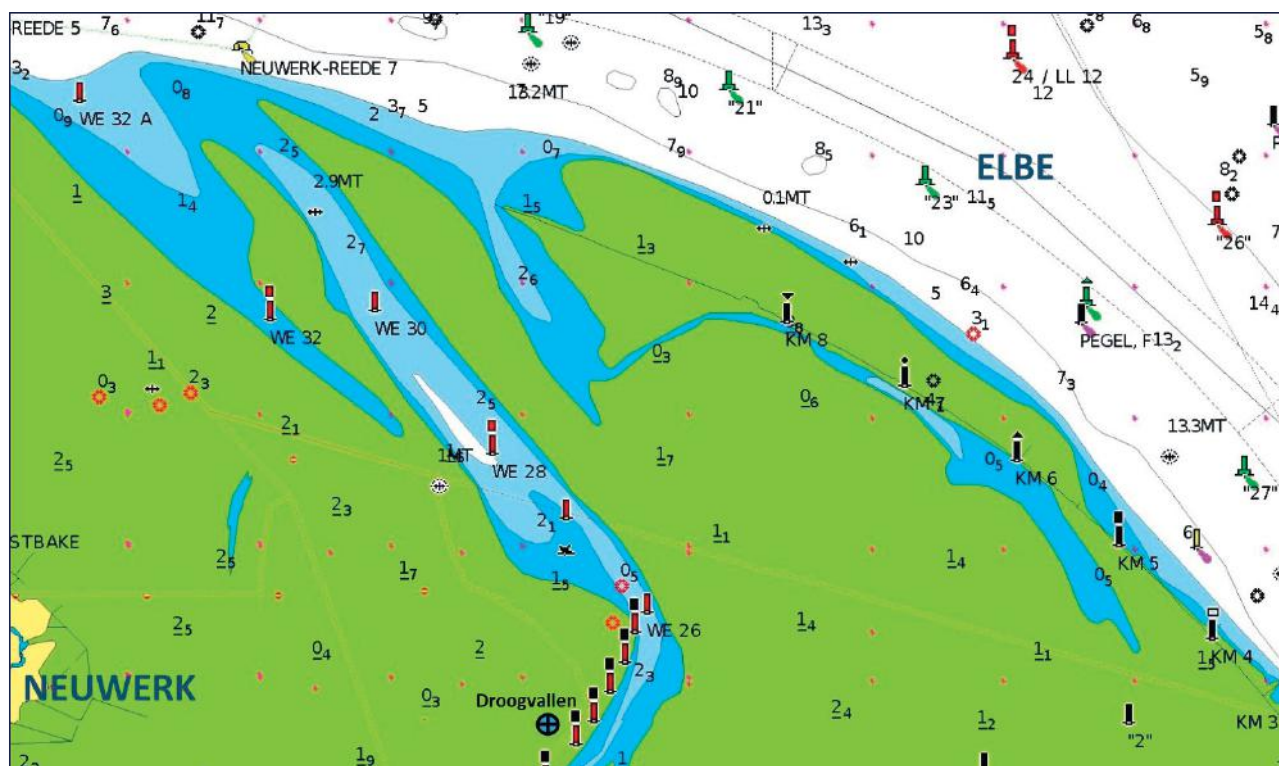


**BE
RICHTEN**

Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

29



Vanaf de droogvalplek naar de Leidtamm tussen de kilometerpalen 4 en 5

Doorsteken tussen kilometerpaal 4 en 5?

Het is best een mooie dag. Droogvallend ben ik getuige van druk verkeer op de Wattenweg tussen het vasteland en het eiland Neuwerk, een enigszins verharde weg op de waddenbodem, zodat je er met laag water lopend of met een voertuig overheen kan. Ongeveer 25 paard-en-wagens, enkele ruiters en wandelaars zie ik heen en weer gaan naar het eiland. Ik geniet van het uitzicht en zit de hele dag lekker te koekeloeren.

Om een uur of acht in de avond uur ga ik weer ankerop. De wind is inmiddels toegenomen naar een dikke 4 uit het noordwesten. Het is opkomend tij, dus geen wind tegen stroom op de Elbe. Met deze windrichting zal er geen verlaging meer zijn. Ik besluit over de dam te varen. Spannend! Er schiet van alles door me heen: "Ben ik niet te vroeg? Het is anderhalf uur voor hoog water? Hoe is de golfslag?" Vlak voor ik de Elbe Leidtamm bereik komt er een groot containerschip langs dat nogal wat swell veroorzaakt. Ik hou even vaart in en wacht tot alles weer rustig is.

De Leidtamm van de Elbe ligt in een boog ruim tien kilometer langs de Elbe in de richting van Neuwerk. Doel van deze dam is (net zoals de dam in de Eems) om de Elbe zonder baggeren dankzij de stroming te verdiepen en slik en zand van de westelijke Waddenkant tegen te houden. In 1939 begon de bouw die pas in 1974 werd beëindigd. In 1975 en 1978 volgden enkele verlengingen. De dam is opgetrokken uit Zweeds graniet en Oostzeekeien, heeft een breedte van 5 meter en 14 steekkribben die twee meter breed zijn.



Wadvaarderskalender en Tips voor in te zenden foto's



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

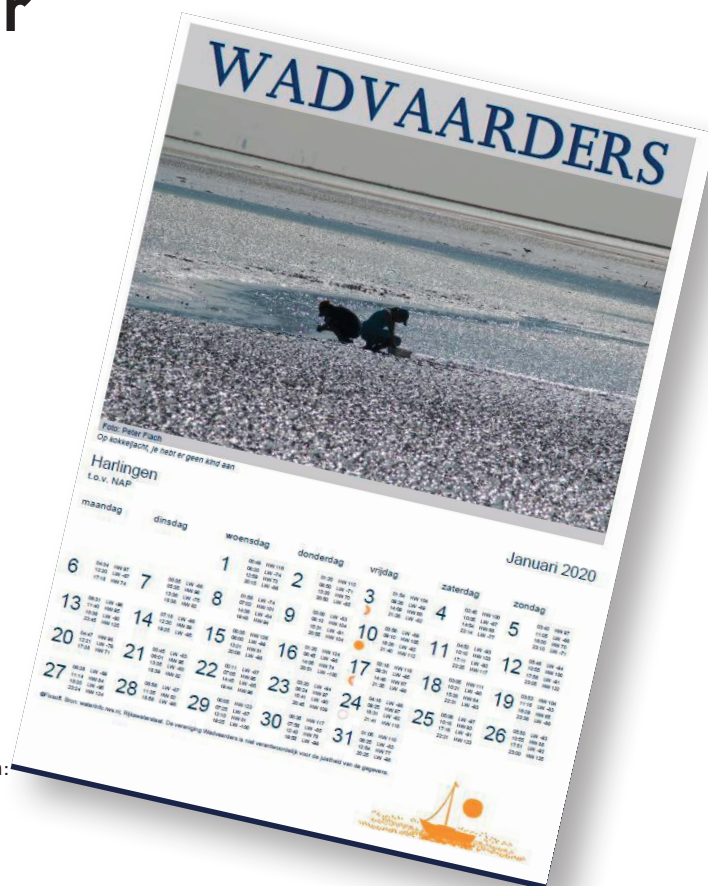
30

Ook voor 2021 komt er weer een Wadvaarderskalender. Daarvoor zijn uw foto's nodig. Vorig jaar werden meer dan 60 foto's ingezonden. De 12 mooiste staan op de Wadvaarderskalender. En de andere foto's vinden hun weg naar het foto-archief van de Berichten. De redactie van de Wadvaarders Berichten plaatst in het hart van het magazine een van de ingezonden foto's en in dit nummer kunt u het al zien op de pagina's 18 en 19.

**Stuur uw foto voor de Wadvaarderskalender in
liggend formaat en minimaal 300 dpi.**

Verrassende foto's hebben de voorkeur. Mail maximaal drie foto's per persoon naar sneldeleeuw@planet.nl, uiterste datum: 1 december 2020.

De kalender zal gepresenteerd worden op de Wadvaardersdag van eind januari 2021 door de Wadvaarderskalendercommissie die bestaat uit Maarten Snel, Evert-Jan de Kluizenaar, Anne-marie Zuydweg en Fokko Udemä.



Tips voor een goede foto

- **Neem de tijd om om je heen te kijken en de omgeving in je op te nemen. Kijk goed naar wat je ziet.**
- **Compositie en licht:** wees niet te snel tevreden met de eerste foto. Kijk of iets meer naar links of naar rechts beter is. Ga door je knieën, of klim in de mast. Dus kies eens een andere hoek dan voor de hand ligt.
- **Zoom in of juist uit.** Een waddenonderwerp kan een landschap zijn, maar ook close-up. Interessante landschapsfoto's hebben een voorgrond, middenstuk en een achtergrond.
- **Foto's met de horizon of het hoofdonderwerp precies in het midden zijn meestal niet zo spannend. Zorg voor diepte door een object op de voorgrond te plaatsen, maar pas op dat dit niet de aandacht van het hoofdonderwerp afleidt.**
- **Fotografeer niet midden overdag als de zon op zijn hoogst staat. Dan is het licht niet mooi. 's Ochtends vroeg en aan het einde van de dag wel. Het hoeft niet altijd mooi weer te zijn om een goede foto te maken.**

Tekeningestafette

- kinderen of kleinkinderen -



**BE
RICHTEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

31



De tekenestafette is dit keer gemaakt door de 5-jarige Lauren.
Welke jonge Wadvaarder deelt zijn of haar tekening?
Mail het aan berichten@wadvaarders.nl



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

32



NV.Zeekaarten voor Nederland

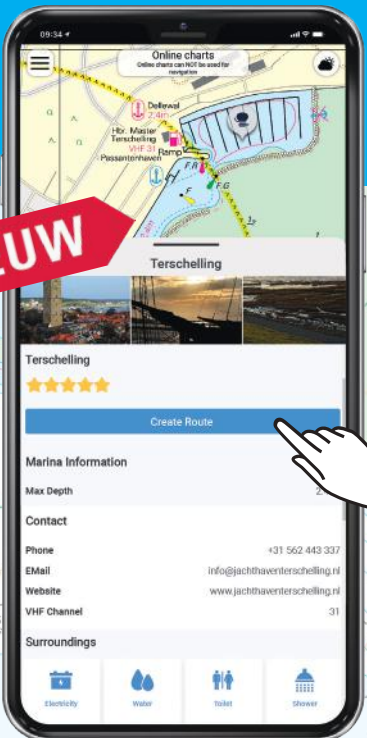
Praktisch formaat en nauwkeurige cartografie

elk € 49,-

- combipakket: papier & digitaal
- getijdentabellen en getijdenstromen
- maandelijks updateservice

NIEUW

incl. nv charts App
iPad • iPhone • Android • Mac • Windows

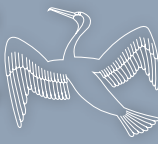




Oostzee • Noordzee • Atlantische Oceaan • Middellandse Zee • Caraïbische Zee • Binnenwateren

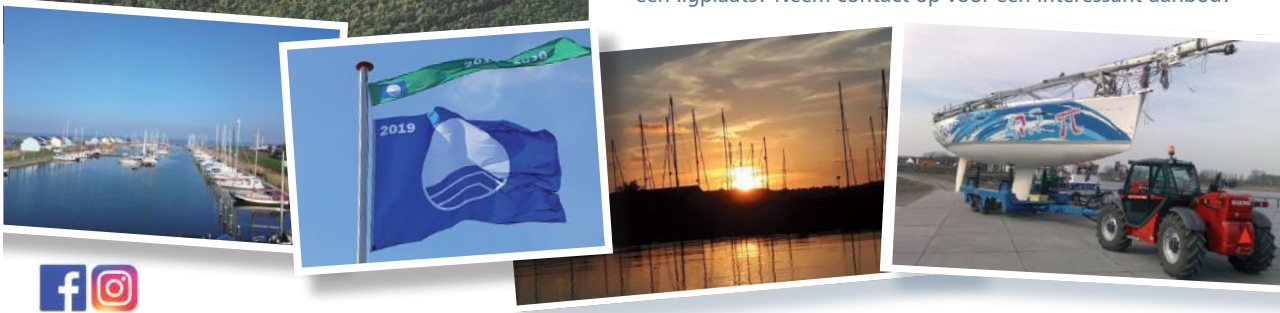


JACHTHAVEN Marina Den Oever



DE TOEGANGSPOORT NAAR DE WADDENZEE, IJSELMEER EN DE NOORDZEE

Jachthaven Marina Den Oever BV is een gezellige, beschutte haven direct gelegen aan het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee. Een ideale uitvalsbasis voor een weekend of een vakantie met de boot op zoet of zout water. Geïnteresseerd in een ligplaats? Neem contact op voor een interessant aanbod!



OOK VOOR SERVICE, ONDERHOUD EN WINTERSTALLING

voor meer informatie:
www.marinadenoever.nl

LIGGEN OP ZOET, DIRECT AAN HET WAD!



Wadvaarderswinkel

Wadvaardersvlag

De echte Wadvaarder vaart met de Wadvaardersvlag in top.

Nieuwe leden krijgen hun eerste (kleine) vlag gratis.

De vlag is er in twee maten:

Grote vlag (70 x 50 cm) inclusief verzendkosten: € 15,00

Kleine vlag (45 x 35 cm) inclusief verzendkosten: € 12,50

Bij verkoop tijdens vergaderingen e.d. worden de verzendkosten à € 2,50 niet berekend.

Bestellen van een vlag is eenvoudig: maak het juiste bedrag over op IBAN NL74INGB00039913 05 (voor buitenland: BIC = INGBNL2A) t.n.v. Wadvaarders te Groningen onder vermelding van de gewenste vlag. Vergeet deze vermelding niet!

NB. Om de afhandelingskosten enigszins beperkt te houden, wordt niet elke bestelling direct verstuurd. De bestellingen worden verzameld en eens per maand uitgevoerd. Dus even geduld gaarne, na een bestelling.

T-shirts en polo's met Wadvaarderslogo

Deze producten van uitstekende kwaliteit zijn online te bestellen bij Spreadshirt via www.wadvaarders.nl

Bijvoorbeeld zo'n fraai Premium T-shirt met korte of lange mouwen, of een poloshirt, een Hoodie of zelfs een Baby body (leuk om cadeau te geven!), te veel om op te noemen. Allemaal bedrukt met het Wadvaarderslogo. Bestel eenvoudig online!



Bedrukking in geel



Premium T-shirt 15,99



Apparel T-shirt 18,99



Baby body 14,99



Vrouwen T-shirt 15,99



Hoodie 26,99

Prijs inclusief bedrukking, exclusief verzendkosten.

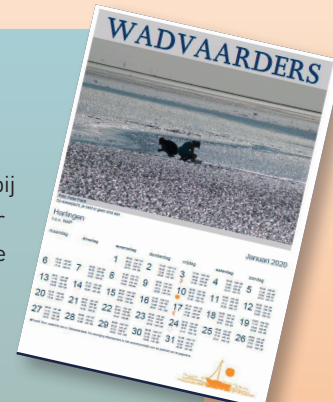
Wadvaarders kalender

Download van onze website!

Unieke kalender met prachtige foto's en handige getijde informatie in één.

Op iedere maand staat een Waddenfoto, gemaakt door een Wadvaarder. Voor iedere dag zijn de hoog- en laagwatertijden met de bijbehorende waterstand ten opzichte van NAP dan wel LAT vermeld.

Er zijn twee versies: een met de getijde-informatie voor Harlingen en een met die informatie voor Lauwersoog. U kunt dus de best bij uw vaargebied passende kalender uitzoeken. Overigens bieden beide versies een omrekeningstabel om de hoog- en laagwatertijden voor andere Waddenhavens te berekenen.





Vereniging Wadvaarders staat voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee, goed zeemanschap, met respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden. Opgericht: februari 1990.



**BE
RICH
TEN**
Najaar
2020

Jaargang 29 nr 108

34

BESTUUR VERENIGING WADVAARDERS

Rob Leemans, voorzitter
Robbert van der Eijk, secretaris
IJsbrand Dijkstra, penningmeester
Pieter van Kuppenveld, lid
Jan Röben, lid
e-mail: bestuur@wadvaarders.nl
of postbusadres secretariaat.

SECRETARIAAT EN LEDENADMINISTRATIE

Vereniging Wadvaarders
Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

Adreswijzigingen of vragen over de contributie kunt u doorgeven via onze website www.wadvaarders.nl/contact of per post naar bovenstaande postbus.

CONTRIBUTIE

Minimaal € 28,- per jaar bij automatische overschrijving; bij handmatige overschrijving minimaal € 33,- per jaar.
IBAN: NL74INGB0003991305 ten name van Wadvaarders te Groningen.

INTERNET

Website: www.wadvaarders.nl
E-mail: info@wadvaarders.nl



Met weinig wind op weg
naar de zon.
Foto: Michiel Firet.

COLOFON

Berichten is een uitgave van en voor leden van de Vereniging

Wadvaarders en verschijnt tweemaal per jaar (voor- en najaar) in een oplage van 2000 exemplaren.

REDACTIE

Paul Raasveld (redactiesecretaris), Jan Röben, Robbert van der Eijk,
Wim Blankenstijn, Nieske Blaauw en Elisabeth Spits.

E-mail: berichten@wadvaarders.nl
of Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

VORMGEVING

Wiep.frl bureau voor grafische vormgeving, Heerenveen.

Aan de inhoud of het ontvangen van Berichten kunnen geen rechten worden ontleend. Overname van foto's en teksten - ook na publicatie op de website van de Wadvaarders - is alleen toegestaan met bronvermelding en met toestemming van de fotograaf of auteur. Nautische kaarten zijn nadrukkelijk niet bestemd voor navigatiedoeleinden.

Erecode voor Wadvaarders

De Vereniging Wadvaarders maakt zich sterk voor vrije én verantwoorde recreatievaart op de Wadden: met goed zeemanschap, respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Hieronder de Erecode, zoals die met alle belanghebbenden op het Wad is overeengekomen:

Vogels

- Vaar en anker niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga pas van boord als vogels die op de waterlijn foerageren zijn verdwenen.
- Loop niet naar groepen vogels toe en blijf dicht bij elkaar.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar, tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Zorg bij opkomend water weer op tijd aan boord te zijn, zonder de vogels te verstoren.
- Weet dat als de eerste vogels opvliegen, u te dichtbij komt.

Zeehonden

- Vaar niet te dicht langs oevers waar zeehonden rusten.
- Niet varen, ankeren of droogvallen in de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Weet dat zodra een zeehond zijn kop opsteekt, u te dicht bij de groep komt.

Wat vanzelf spreekt

- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Vaar niet sneller dan de wettelijk toegestane snelheid van 20 km per uur (snel-varen is alleen toegestaan in de betonde geulen tussen zee en havens en in de veerbootroutes).
- Gooi geen afval overboord.
- Vermijd harde muziek, luide radio of marifofoon.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Houd uw hond aangelijnd.
- Werk niet aan het schip met verf, olie, diesel, oplosmiddelen.
- Ga niet vliegeren. Wadvogels denken dat een vlieger een roofvogel is.
- Probeer niet met motorgeweld los te komen.

Als u zich aan de Erecode houdt:

- Kunnen vogels voldoende eten en rusten om gezond te blijven, voldoende jongen te krijgen en groot te brengen en voldoende vetreserves op te doen voor de lange trekreizen;
- Kunnen zeehonden voldoende rusten om gezond te blijven, te verharen en hun jongen groot te brengen;
- Kunt u blijven genieten van al die rijke en unieke natuur in deze laatste wildernis van Nederland, het Werelderfgoed Waddenzee!

WADVAARDERS



'Zeehonden akkoord?'



De Haas brandt op den Jager los,
De Jager tijgt aan 't vlugten;
o Jager! op het huzepad
Is veel gevaar te duchten.

Het was een onopvallend stukje in de krant: Heden is tot stand gekomen het "Zeehondenakkoord". Lees ik dat goed? Is er eindelijk, na Mosselconvenant en Garnalenconvenant, nu ook zo'n overeenkomst voor zeehonden?

Ik lees dat vijftien partijen "na langdurig maar constructief overleg" er in geslaagd zijn dit akkoord te sluiten. Vijftien partijen, wie zouden dat kunnen zijn? Overheden natuurlijk, maar dat zijn er hooguit vier of vijf. Een paar natuurorganisaties vast ook; en van die clubs als 'Pieterburen' zeker ook. Maar zo kom ik nog steeds niet aan 15 ondertekenaars.

Bij het mosselconvenant waren de mosselvisserij een belangrijke partij. En bij het garnalenconvenant waren dat de garnalenvissers. Zouden dan nu de zeehondenknuppelaars, verenigd in de Landelijke vereniging van Zeehondenknuppelaars (LvZk) bij dit akkoord betrokken zijn? Ondanks vurige en met humor doorspekte pleidooien van Hans Vandersmissen, is zo'n club gelukkig nooit van de grond gekomen. Mijn kleindochters schrikken als ik er iets over zeg.

De vereniging Wadvaarders zal toch wel mee aan tafel gezeten hebben bij het sluiten van zo'n convenant? In de Bakens van onze vereniging staat al enkele jaren, dat we de afgesloten zeehondengebieden willen mogen bevaren

tussen 3 uur voor en 3 uur na hoog water. Nu er meer dan 10.000 zeehonden zijn kan dat streven eindelijk gerealiseerd worden. Goed werk van ons bestuur. Of...??

Mijn kleindochters roepen:

"Oma, we hebben het op internet gevonden, hier is het Zeehondenakkoord. Maar wij gaan dat niet lezen hoor." Ik sla het open. Twaalf bladzijden dicht bedrukt, met zeer klein lettertype. Ik zucht even en begin te lezen. Na enkele pagina's met inleidende beschouwingen, gaat het 24 artikelen lang over het reguleren van de opvang van zeehonden. Over het beperken van de opvang van zeehonden-pups tot 5% van de aanwas (hoeveel is dat eigenlijk?). Over het markeren van zieke zeehonden en over euthanasie (het staat er echt). Over een handelingskader en, jawel (!!!): een kwaliteitsprotocol. En het gaat over een nieuwe functie, die van Zeehondenwachter. In drie artikelen, onderverdeeld in niet minder dan 24 sub-artikelen gaat het over diens taken, bevoegdheden en de opleiding.

Ik heb het Zeehondenakkoord helemaal gelezen. De tranen springen mij er bijna van in de ogen. Maar ik weet nu nog steeds niet of dit komt van het lachen of van het huilen.

Het Zeehondenakkoord is ondertekend door vijftien partijen. Acht overheden en zeven clubs die het goed menen te doen voor de zeehonden. Géén bredere kijk van natuurorganisaties, geen onderbouwing door wetenschappelijke instellingen. De Wadvaarders met hun praktijkervaringen en nuttige ideeën kwamen er al helemaal niet aan te pas. "En hoe zit dat dan met die Vereniging van zeehondenknuppelaars, oma?", vragen mijn kleindochters. Nee meiden, het akkoord is gesloten met alleen maar de vereniging van zeehondenknuffelaars.

Mevrouw M.C. Haes, a.b. 'Waterhaes'

WADVAAARDERS